

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR DERNEĞİ DERGİSİ

ÜCRETSİZDİR Ekim 2022 Yıl 15 / Sayı 62
ISSN 1307 - 6604

29 EKİM

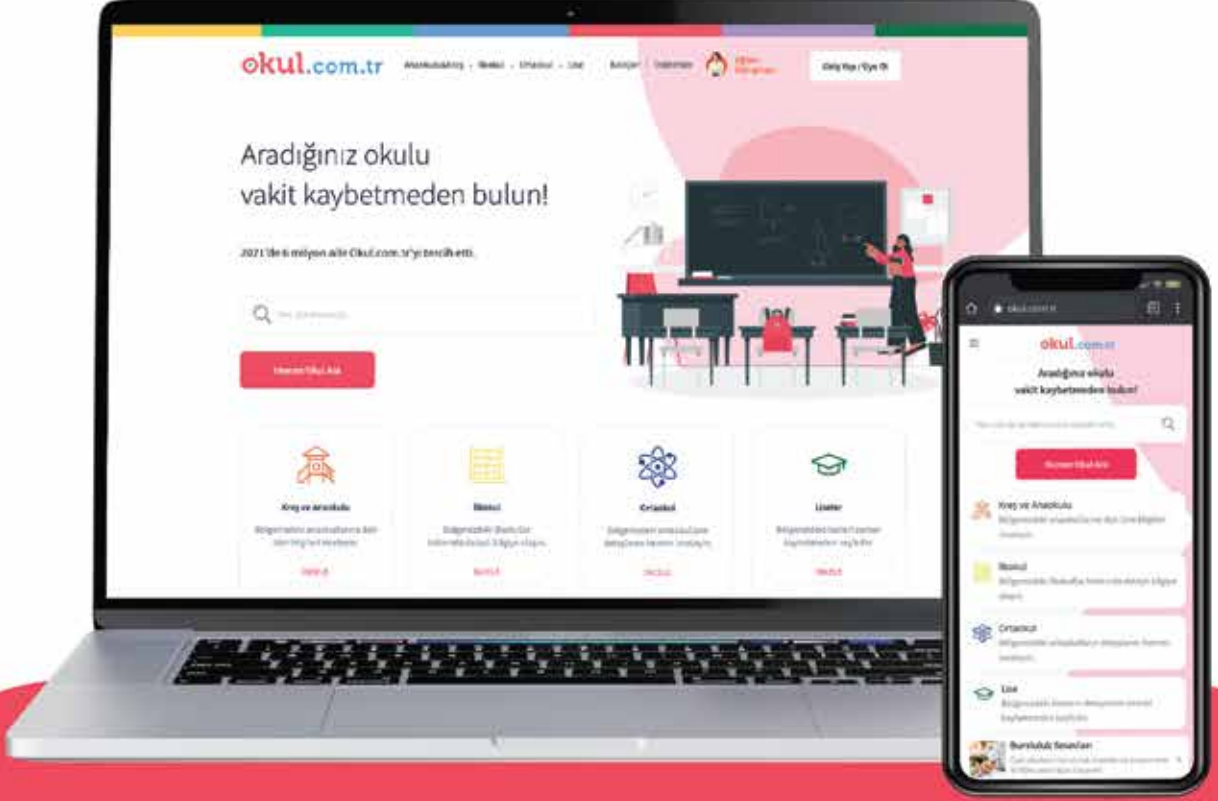
CUMHURİYET BAYRAMI

Kutlu Olsun

Okul.com.tr

Okul arayan ailelere kolayca ulaşın!

Aileler, Okullarını Okul.com.tr ile Arıyor.

2021 yılında **6 milyon aile**
Okul.com.tr'yi kullandı

Yıllık **20 milyon** sayfa gösterimiyle
Türkiye'nin en çok ziyaret edilen
eğitim platformu

Okul.com.tr kurumsal
üyeleri olun

Dijitaldeki
görünürlüğünüzü arttırın

Okul araştıran daha
fazla aileye ulaşın

Okul.com.tr ile Dijitaldeki Yerinizi Hemen Alın
merhaba@okul.com.tr | 0 (212) 963 22 05

BAŞKANDAN

Değerli Dostlarım,

Yeni bir öğretim yılına girerken, özel okullarımızın başarılarını daha yüksek standartlara taşıyacakları inancı ile 2022-2023 eğitim-öğretim yılının, sizlere ve sevgili öğrencilerimize, başarı ve mutluluklar getirmesini yürekten diliyorum.

Ülkemizde son iki yıldır yaşanan ekonomik duruma bağlı olarak bütün sektörlerde olduğu gibi özel okul sektöründe de bazı sıkıntılar görülmektedir. Özel okullarımız, eğitim sistemimizin vazgeçilmez bir parçasıdır. Ülkemizin eğitim geçmişinde önemli bir paya sahip olan özel okullar, hem eğitimimize önemli katkılar sağlamakta hem de resmî okullarımıza birçok konuda öncülük etmekte, diğer taraftan resmî okullarımızın yükünü paylaştığı gibi büyük ölçüde de ülkemize istihdam sağlamaktadırlar.

Özel okullar olarak, Cumhuriyetimizin 100. yılı olan 2023 yılına önemli mesafeler kat ederek ulaşacağımız kuşkusuzdur. Ancak son 2-3 yıllık süreçte dünya genelinde ve ülkemizde yaşanan sosyal ve ekonomik çalkantıların getirdiği sonuçlar, doğal olarak ülkemizi ve özel öğretimdeki eğitim hizmetleri alanında da menfi gelişmelere sebep olmuştur. Özel okul sektörü açısından son dönemde yaşanan daralma sebebiyle sayıları 14 bin civarındaki özel okulların sayısı, bugün yaklaşık % 8,5 azalarak 11 bin 930'a düşmüştür. Bunun paralelinde bir milyon 450 bin olan öğrenci sayısında da aynı oranda bir azalma olduğu değerlendirilmektedir.

Özel okulların ücret artışları reel piyasaların gösterdiği enflasyonun çok altındaki bir oranda (yaklaşık % 37) yapılabilirdi. En önemli gider kalemimiz olan çalışanlarımızın ücretlerinde, asgari ücretle beraber, memur ücretlerine gelen artışla beraber büyük bir dengesizlik oluştu.

Özel okullar açısından şu andaki öncelik, mevcut özel okullardaki boş kapasitenin doldurulması yönündedir. Çünkü atıl kalan binalar, her şeyden

önce milli servet kaybına yol açmaktadır. Bu hususta Bakanlığımızca gerekli önlemlerin alınması yönünde başvuruda bulunduk ayrıca bu değerlendirmelerimizi gerekli ve yetkili her ortamda ve fırsatta ilgililerle paylaşmaktayız.

Sektörümüzün içinde bulunduğu güçlü darboğazı aşılabileceğine inanıyorum. Ancak yaşanan olumsuz ortamın daha da derinleşmemesi ve daha az tahribatla aşılabilmesi için ilgili resmi birimlere iletmış olduğumuz hususları özetle paylaşmak isterim. Öncelikle;

- * Özel okullar, öğrenci kaybına uğramamak için velilerinin ekonomik durumlarını dikkate alarak ücret artışı yapmaktadır. Bu sebeple Bakanlıkça özel okullara getirilen ücret narhının ya tamamen kaldırılması ya da ücret artışlarının enflasyon oranına göre ve serbest piyasa koşullarında özel okullarca tespit edilmesine izin verilmesi,
- * Resmî kurumlarda çalışan öğretmen ve personel ile özel sektörde çalışan öğretmenin, vergi ve SGK hesaplamalarının, aynı yöntem kullanılarak yapılması ve özel sektöre çıkan ilave maliyetin ortadan kaldırılması,
- * Özel sektörün; esnek ve dinamik yapısı, girişimciliği, hızlı karar veren yaklaşımı, ayakta kalabilmek için nitelikli iş yapmaya mecbur oluşu, veli ve öğrencilere farklı seçenekler sunmasına mevzuat düzenlemesiyle fırsat verilmesi,
- * Özel okulların sağladığı imkânlardan, fırsat eşitliği gözetilerek daha fazla öğrencinin faydalandırılması için öğrenci velilerine doğrudan veya özel okullara devlet desteği sağlanması,
- * Eğitim hizmeti için tahsis edilmiş bina ve arsalarda, emlak ve çevre vergilerinden muafiyet uygulanması sağlanması,

EKİM 2022 Yıl 15 Sayı 62

Türkiye Özel Okullar Derneği Dergisi
ISSN 1307 - 6604

Sahibi

Türkiye Özel Okullar Derneği İktisadi
İşletmesi Adına
Zafer ÖZTÜRK

Yazı İşleri Müdürü

Mina AKCEN

Yayın Kurulu

Zafer ÖZTÜRK
Saim MERAL
Zafer ERASLAN
Hande GÖKSEL
Mina AKCEN
Nigar EVGİN
Mehmet YÜKSEL
A. Can AKYOLLU
Cenk EYÜBOĞLU

Akademik Kurul

Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN

Boğaziçi Üniversitesi

Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Ayhan AYDIN

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Mustafa ÖZCAN

MEF Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekanı

Prof. Dr. Ebru Aktan ACAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Eğitim Fakültesi

Prof. Dr. Soner YILDIRIM

ODTÜ, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi

Bölümü

Dr. Jale ONUR

Maltepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

Yazı İşleri Sorumlusu

Nalan TUĞ

Tasarım

ALF REKLAM / 0532 663 31 50 / www.alfreklam.com

Baskı

Everest Basım Rekl. ve Matb. Hizm. San. ve Tic. Ltd. Şti.
Maltepe Mh. Litros Yolu Sk. 2. Matbaacılar Sit. 5. Kat F Blok
No:3 NF7 Zeytinburnu / İstanbul
0 (212) 434 51 34 info@everestbasim.com

Dağıtım

Türkiye Özel Okullar Derneği İktisadi İşletmesi
Tel. : 0212 249 00 00 (pbx) Faks : 0212 249 00 10
Web : www.tozok.org.tr E-mail : info@tozok.org.tr
Adres : İstiklal Cad. Odakule İş Merkezi
No: 142 Kat: 5 Beyoğlu/ İSTANBUL

konularında gerekli düzenlemelerin acilen yapılmasına ihtiyaç duyulduğu Bakanlığımıza iletilmiştir.

Derneğimizin, hizmet içi eğitim çalışmalarına verdiği önem ve bu çalışmaların, eğitim kalitesinin artması noktasında etkili olduğu da bilinmektedir. Öğretmenlerimizin mesleki gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla Derneğimiz bünyesinde oluşturulan okul öncesi eğitimi, ilkökul, ortaokul, lise, rehberlik, IT, Uluslararası Programlar ve özel eğitim komisyonlarımızın desteğiyle yıl içerisinde düzenlenecek bir çok seminer, sempozyum ve çalıştaylara bu öğretim yılında da devam ediyor olacağız.

Bu anlamda, Ortaokul ve Lise Komisyonu üyelerimizin desteğiyle 10 Aralık 2022 tarihinde üyemiz Irmak Okulları'nın ev sahipliğinde düzenleyeceğimiz 9. Ortaöğretim Çalıştay'ının hazırlıklarına başlanıldığını, "**Öğrenen Okul – Güçlenen Öğretmen**" temasının ele alınacağı bu Çalıştayımızda alanında çok değerli akademisyen ve uzmanlarımızın konuşmacı olacağını ve tüm branş öğretmenlerimizi etkinliğimize beklediğimizi belirtmek istiyorum.

Her yıl sömestr tatilinde düzenlediğimiz ve gelenekselleşen Antalya Sempozyumlarımızın, Türk Milli Eğitimine önemli katkılar sağladığına inanıyoruz. Bu bağlamda 21. Antalya Sempozyumumuzun temasının "**Cumhuriyetin 100. Yılı ve Eğitimin Geleceği**" olarak belirlendiğini ve **26-28 Ocak 2023** tarihlerinde Antalya Kaya Palazzo Otel'de yapılacağını da sizlere duyurmak istiyorum.

Ayrıca bu öğretim yılı için planlanan diğer etkinliklerimizden biri olan ve iki yılda bir gerçekleştirilen 17. IB Günü'nü, Uluslararası Programlar Komisyonumuzun desteğiyle bu yıl 18 Mart 2023 tarihinde, 9. Eğitim Teknolojileri Konferansımızı ise 28 Nisan 2023 tarihinde IT Komisyonumuzun desteğiyle düzenliyor olacağız.

Sözlerime son verirken, eğitime gönül vermiş siz kıymetli dostlarımin ve ulusumuzun "**29 Ekim Cumhuriyet Bayramı**" nı kutluyor, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ü saygı ve minnetle anıyoruz.

Zafer ÖZTÜRK
Yönetim Kurulu Başkanı

İÇİNDEKİLER

4

IX. ORTAÖĞRETİM ÇALISTAYI

7

XXI. GELENEKSEL ANTALYA
EĞİTİM SEMPOZYUMU

9

MERSİN BÖLGE TOPLANTISI
ve SEMİNER

12

ECNAIS MÜNAZARA LİĞİ

13

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR
DENEME SINAVI

15

ECNAIS KONFERANSI

18

TÖZOK AKADEMİ EĞİTİMLERİ

21

Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN
ÖNCE ESAS SONRA USUL

24

Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL
MATEMATİK, YAŞAM ve
MODELLEME

27

Prof. Dr. İnayet AYDIN
OKULDA MENTÖRLÜK SÜRECİ ve
YÖNETİCİLERİN MENTÖRLÜK ROLÜ

32

Doç. Dr. R. Didem TAYLAN
EBEVEYNLER VE MATEMATİK

35

Psk. Rahime GÖKBOĞA
ÖZEL GEREKSİNİMİ OLAN
ÇOCUKLARIN
OKULA UYUM SÜRECİ

37

Mustafa BALKAŞ
ANLATIYORUM, ANLATIYORUM
ANLAMİYORLAR!

40

Tuğçe BÜYÜKUĞURLU
BİR ŞEHİR EFSANESİ:
P4C İÇİN UYARAN BULMAK ZORDUR

43

Metin YOLERİ
OKUL VELİ
İŞ BİRLİĞİ

IX. ORTAÖĞRETİM ÇALIŞTAYI

“ÖĞRENEN OKUL – GÜÇLENEN ÖĞRETMEN”

10 Aralık 2022

IX. ORTAÖĞRETİM ÇALIŞTAYI

“Öğrenen Okul
Güçlenen Öğretmen”

Türkiye Özel Okullar Derneği Ortaokul ve Lise Komisyonu üyelerinin iş birliği ile her yıl, farklı bir temada sempozyum veya çalıştaylar düzenlenmektedir. Bu çalışmalarda Millî Eğitim Sistemi içinde yer alan uygulamalar, yöntemler ve sorunlar görüşülerek çözüm önerileri ele alınmakta ve okulların kazanımları artırılmaya çalışılmaktadır.

Bu kapsamda 10 Aralık 2022 Cumartesi günü üyemiz Irmak Okulları'nın ev sahipliğinde gerçekleştirilecek IX. Ortaöğretim Çalıştayı'nın teması “**Öğrenen Okul-Güçlenen Öğretmen**” olarak belirlenmiştir.

Türkiye Özel Okullar Derneği olarak öğretmenlerimizin değişen çağa uygun yöntem ve teknikleri takip etmesini önemsiyoruz. Dünyanın her bir köşesinde, hemen hemen her alanda bilimsel çalışmalar yapılıyor. Eğitim alanında da yapılan bu araştırmaları ve yeni yaklaşımları dernek olarak yakından takip ediyoruz. Eğitimde kullanılan dünya örneklerini inceleyerek; Türk müfredatına adapte ediyor, öğrencilerimizin gelişimlerini daha verimli bir şekilde desteklemeyi amaçlıyoruz. Bu kapsamda; düzenlediğimiz çeşitli sempozyum ve çalıştaylar, deneyim paylaşımı açısından büyük önem taşıyor. Bu ortamlar öğretmenlerimizin kavramsal gelişimlerinin yanı sıra, farklı ve yeni bakış açıları geliştirmelerini de olanak tanıyor. Öğretmenin dönüşümü, kademeli olarak öğrencinin dönüşümüne ve de ileride toplumun dönüşümüne sonuç olarak dünya standartlarına adapte olmalarını sağlıyor. Elbette ulusal adaptasyon ve kültürel mirasımız bu süreçteki en önemli yapı taşımızı oluşturuyor. Öz değerlerimizi ve ulusal müfredatımızı zenginleştiren bu yeni yaklaşımların gündeme alınması; öğretmenlerimizin de bu bilimsel sürece kendi katkılarını sağlayarak ulusal bir katma değer dönüşmesini sağlıyor.

Bu amaçlar kapsamında 10 Aralık 2022 tarihinde üyemiz Irmak Okulları'nın ev sahipliğinde düzenleyeceğimiz ve “**Öğrenen Okul-Güçlenen Öğretmen**” konusunun ele alınacağı Çalıştay; 650'ye yakın özel okul yöneticisi ve öğretmenin katılımıyla Ortaokul ve Lise Komisyonu üyelerimizin desteğiyle gerçekleştirilecek. IX. Ortaöğretim Çalıştayı'nda 2 konferans, 2 panel ve eş zamanlı 15 atölye yer alacak.

Açılış konuşmaları Irmak Okulları Kurucu Temsilcisi Sayın A. Ülkü Arıoğlu, Yönetim Kurulu Başkanımız Sayın Zafer Öztürk, İstanbul İl Millî Eğitim Müdürümüz Sayın Levent Yazıcı, MEB Ortaöğretim Genel Müdürü Sayın Halil İbrahim Topçu ve MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Sayın Ömer İnan'ın teşrifleriyle yapılacaktır.

Birinci konferansımız Haber Spikeri, Sunucu ve Gazeteci Özge Ece Üner'in “**Öğrenmenin Toplumda Değişen Rolü**” başlığıyla başlayacaktır.

“**İlham Veren Konuşmalar**” başlığı altında Film Yapımcısı, Senaryo Yazarı ve Yönetmen Birol Güven, Boğaziçi Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Mine Göl Güven, Eğitimci & Danışman Polat Doğru, Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Feza Orhan, Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Emre Er konuşmacı olarak yer alacaklardır.

Kapanış konuşmacımız Psikoterapist, Yazar Prof. Dr. Kemal Sayar ise “**Dijital Çağda Öğrenme**” temasıyla çok değerli görüşlerini katılımcılarla paylaşacak.

EŞ ZAMANLI OLARAK GERÇEKLEŞECEK 15 ATÖLYEDE İSE;

- ▶ Mehmet Akif KARAKUŞ / Uzm. Psikometrist/Proje Yöneticisi
"Kendini Tanıma ve Kariyer Planlamasında Bir Ölçme Sistemi: Enneagram"
- ▶ Dr. Öğr. Üyesi Gürsu AŞIK / Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi
"Öğrenmeyi Öğrenmek...Farkında mıyız? Ölçebiliyor muyuz?"
- ▶ Fatih AKDOĞAN / Eğitim Danışmanı
"Transaksiyonel Analiz ve Öğretmenin Esenlik Hali"
- ▶ Ali AKARSU / Yönetici
"Geri Bildirimden Geri Kalma"
- ▶ Fidan ADANÇ / Eğitim Danışmanı
"Beceri Tabanlı Eğitim"
- ▶ Reşit Yalın GÜÇKIRAN / Akademik Koordinatör & Fatma YÜKSEL / Eğitim Programı Geliştirme Uzmanı
"Teoriden Uygulamaya UDL"
- ▶ Jennifer EATON / İletişim ve İnsan Kaynakları Direktörü
"Çalışma Çözümü - Zor Diyalog"
- ▶ Prof. Dr. Belma TUĞRUL / İstanbul Aydın Üniversitesi
"İz Bırakan Öğretmen"
- ▶ Nilay KILINÇ / Türkçe Öğretmeni
"Şiddetsiz İletişim"
- ▶ Doç. Dr. Çelebi ULUYOL / Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi
"Beceri Temelli Eğitimde Dijital Sistemler"
- ▶ Ceren Moghaddam GAVGANİ / Eğitim Uzmanı, Danışmanı
"Story Telling"
- ▶ Prof. Dr. Zümra ATALAY / MEF Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bölümü
"Okullarda Mindfulness- Bilinçli Farkındalık"
- ▶ Dr. Tülay ÜSTÜNDAĞ / Eğitimci&Danışman
"Değişimin Gücü Öğretmenim"
- ▶ Prof. Dr. Osman SAMANCI / Atatürk Üniversitesi, Temel Eğitim Bölümü Sınıf Eğitimi Anabilim Dalı
"Öğrencilerin Sosyal ve Duygusal Becerilerini Program Kapsamında Nasıl Geliştirebiliriz?"
- ▶ Doç. Dr. Nihal YURTSEVEN - Bahçeşehir Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dekan Yardımcısı
"Tasarımcı Öğretmen"
- ▶ Seda AKÇO & Bürge AKBULUT / Danışman
"Okullarda Çocuk Koruma Politikası"
- ▶ Dr. Brucu Ertürk Kılıç / Boğaziçi Üniversitesi – Doç. Dr. Bülent Sezgin
"Öğretmenlik Aktörlüktür"
- ▶ Dilara VARDAR / Bilişim Stratejileri Koordinatörü
"Tasarım Odaklı Düşünme"
- ▶ Deniz KENBER / Eğitim Danışmanı & Profesyonel Koç
"Koçluk Yaklaşımı ile Öğrenciyi Güçlendirmek"

konuşmacılar katılımcılarla paylaşımda bulunacaklardır.

Her yıl olduğu gibi Milli Eğitim Bakanlığı bürokratları, özel öğretim kurumlarını temsil eden dernek başkanları, çok değerli akademisyenler, özel okul yönetici ve öğretmenleri ile basın mensuplarının katılımının beklendiği çalışmaya katılmak isteyen öğretmenlerimiz, kontenjanın sınırlı olması nedeniyle <https://konferans.tozok.org.tr> adresinden online başvuruda bulunabilirler.

LİSEYE TUDEM KALİTESİ GELDİ!

Lise eğitim yayıncılığında kaliteye odaklanan
Tudem Soru Bankaları, **föy sistemiyle**
öğrencileri adım adım **başarıya ulaştırıyor.**

- Yeni nesil sorular
- Farklı zorluk seviyesindeki testler
- Deneme sınavları
- Tamamı video çözümlü

XXI. GELENEKSEL ANTALYA EĞİTİM SEMPOZYUMU

2002 yılından beri geleneksel olarak her yıl sömestr tatilinde düzenlediğimiz, eğitim-öğretim çalışmalarına önemli katkılar sağlayan Antalya Eğitim Sempozyumu bu yıl **“Cumhuriyetin 100. Yılı ve Eğitimin Geleceği”** temasıyla 26-28 Ocak 2023 tarihlerinde **Antalya Kaya Palazzo Otel’de** gerçekleştirilecektir.

Sempozyuma her yıl Milli Eğitim Bakanlarımız, Bakanlık bürokratları, parlamento eğitim komisyonu üyeleri, STK Başkanları, basın mensupları ile 1500'ün üzerinde öğretmen, eğitim yöneticisi ve okul sahibi katılmaktadır. Geleneksel Antalya Eğitim Sempozyumları; eğitim sektöründen çok sayıda temsilciyi bir araya getirmeyi başaran Türkiye'nin en önemli eğitim faaliyetlerinden biridir.

Sempozyum bildirileri her yıl kitaplaştırılarak ücretsiz olarak katılımcılara gönderilmektedir. Antalya Eğitim Sempozyumlarında her yıl bir tema ele alınmakta ve 3 gün süreyle; konferanslar, paneller ve eş zamanlı sunumlar şeklinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca eğitim tedarikçileri ürünlerini eğitimcilere sunma fırsatı da bulmaktadırlar.

Bu yıl **26-28 Ocak 2023** tarihlerinde Antalya Kaya Palazzo Otel’de **“Cumhuriyetin 100.Yılı ve Eğitim Geleceği”** temasıyla düzenleyeceğimiz XXI. Antalya Eğitim Sempozyumunda yine ülkemizden birçok değerli uzman ve akademisyen değerli görüşlerini 10'dan fazla konferans ve çalıştayda katılımcılarla paylaşacaktır.

Sempozyumun programı <https://antalya.tozok.org.tr> adresinde yayınlanmış olup, okullarımız otel rezervasyonlarını aynı adresten yapabilirler.

XXI. Geleneksel Eğitim Sempozyumumuzun tüm katılımcılar için verimli ve başarılı geçmesini diliyoruz.

PAYPOS:

POS SAHİBİ OLMANIN
EN AVANTAJLI VE
MASRAFSIZ YOLU

PayPOS, Android cihazları pos makinesine dönüştürüyor
eğitim kurumları için birden fazla pos makinesi
sahibi olmak tarihe karışıyor.

Ekonomik:

Fiziki POS satın alma, servis,
bakım gibi yüksek maliyetlerden kurtulun

Pratik:

Google Play'den indirerek
hemen kullanmaya başlayın.

Hızlı:

NFC teknolojisi ile saniyeler
içinde ödeme alın

Kolay:

NFC/temassız özelliği bulunan telefon,
tablet, kiosk ve el terminali gibi tüm
Android cihazlarda kullanın

Siz de Paynet üye iş yeri olun, **PayPOS** ile ödeme almaya başlayın!

MERSİN BÖLGE TOPLANTISI ve SEMİNER

Özel okullarımızla ilgili gelişmeler ve mevzuat düzenlemeleri hakkında kurucuları bilgilendirmek ve özel okulların sorunlarını yerinde görüşmek amacıyla düzenlediğimiz Bölge Toplantılarına bu yıl da devam etme kararı alınmış olup, bu kapsamda 2022-2023 öğretim yılının ilk toplantısı Mersin ilinde üyemiz Özel Çağ Koleji'nin ev sahipliğinde 22 Ekim 2022 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Sayın Ömer İnan'ın teşekkürleri ile Mersin, Adana ve çevre illerdeki özel okullarımızın katılımıyla düzenlenen kurucular toplantısına; Onursal Başkanımız Dr. Rüstem Eyüboğlu, Yüksek İstişare Konseyi Başkanımız Cem Gülan, YİK Başkan vekili Erdoğan Bozdemir, Yönetim Kurulu Başkanımız Zafer Öztürk, Başkan Yardımcımız Saim Meral, YK Üyeleri Hande Göksel, Cenk Eyüboğlu, Zafer Eraslan, Fuat Erez, Hüma Çobanoğlu Naldemirci, Nesrin Cihangir Meral, Mehmet Yüksel ve Nigar Evgin ile Akademik Danışmanımız Doç. Dr. Rukiye Didem Taylan katıldı.

Toplantının ardından öğretmenlerimize yönelik düzenlenen hizmet içi eğitim çalışmasında ise ODTÜ Öğretim Üyesi Prof. Dr. Soner Yıldırım konuşmacı oldu. "Her Çocuk Öğrenir: Ama Nasıl?" temalı seminer 500'e yakın öğretmen ve velinin katılımıyla gerçekleşti.

Kurucular toplantısına teşekkürleri için MEB Özel Öğretim Kurumları Genel Müdürü Sayın Ömer İnan'a, seminere değerli görüşleriyle katkı sağlayan değerli akademisyenimiz Prof. Dr. Soner Yıldırım'a, etkinliğimize ve yönetim kurulumuza gösterdikleri ilgili, alaka ve misafirperverliği için üyemiz Özel Çağ Koleji Kurucu Temsilcisi Gökhan Bayboğan ile tüm çalışanlarına, ayrıca tüm katılımcı okullarımıza, öğretmenlerimize ve velilerimize teşekkür ediyoruz.

Bölge toplantısı öncesi haftalık olağan yönetim kurulu toplantımıza evsahipliği yapan Özel Adana Koleji kurucusu ve YK üyemiz Hande Göksel ile bölge toplantımız kapsamında okulunu ziyaret ettiğimiz Özel İçel Koleji kurucusu, üyemiz Abdullah Akbıyık'a yönetim kurulumuza gösterdiği nazik ilgi için ayrıca teşekkür ederiz.

Timaş Okul, öğretmenlere eğitim alanında alternatif ve indirilebilir içerikler sunan; dijital destek platformudur. Sayfa, tamamı öğretmenlere göre tasarlanmış, güncel içerikler sunuyor.

- Sesli Öyküler
- Etkin Okuma Kaynakları
- Grup Etkinlikleri
- Öğrenci Gelişim Makaleleri
- Aile Katılımlı Etkinlikler
- Kitap Tanıtımları
- Mesleki Gelişim Makaleleri

www.timasokul.com

Uygulamalı ve interaktif eğitim anlayışını temel alan T-Sınav platformu üzerinden Timaş Yayın Grubuna ait kitapların online ve optik sınavlarını gerçekleştirebilir ve sonuçlarına-değerlendirmelerine hızlıca ulaşabilirsiniz.

www.tsinav.com

T-Sınav Kullanım Klavuzu

ECNAIS MÜNAZARA LİĞİ

Türkiye Özel Okullar Derneği olarak üyesi olduğumuz “ECNAIS: European Council of National Associations of Independent Schools” tarafından 2023 yılında Budapeşte’de finalleri gerçekleşecek bir münazara ligi organizasyonu yapılmaktadır. Türkiye’nin de bu organizasyonda yer alması amacıyla derneğimiz girişimlerde bulunmuş; yaptığımız duyuru sonucunda 3, 4 ve 5 Haziran 2022 tarihlerinde derneğimizde düzenlediğimiz İngilizce münazara eğitimlerine 9 şehirden 60 meslektaşımız katılmış ve son derece verimli geçen atölye çalışmaları düzenlenmiştir.

Nisan 2023’te Budapeşte’de, ECNAIS Uluslararası Münazara Liginde yarışma organizasyonu gerçekleştirilecektir. Her ülkeden bir takımın katılımcı olarak yer alacağı bu organizasyonda, ülkemizi temsil edecek münazara takımını belirlemek üzere düzenleyeceğimiz Türkiye eleme müsabakalarında sizleri de aramızda görmek isteriz.

İngilizce olarak düzenlenecek olan bu Türkiye münazara ligine katılmak isteyen okul takımlarımız Ocak ayında sizlere iletilecek olan form üzerinden başvurularını yapabilir. Yüz yüze müsabaka tarihleri 25 Şubat 2023 olarak belirlenmiştir ve katılımcı okul sayısına göre diğer organizasyon detayları duyurulacaktır.

TURNUVA HAKKINDA

- Her okul, üç kişiden oluşan en fazla bir takımla katılacaktır.
- Turnuvaya başvuru yapan ilk 40 okul kabul edilecektir.
- Takımlarda yer alacak öğrencilerin 2022-2023 eğitim ve öğretim yılında 10. veya 11. öğrencisi olması esastır.
- Münazara ligi ile ilgili ayrıntılar <https://www.ecnais.org/debate/> bağlantısından incelenebilir. İlgili bağlantıdaki “Resources” bölümünü dikkatle incelemenizi rica ederiz.
- ECNAIS Türkiye Münazara Liginde birinci olarak seçilen münazara takımı Nisan 2023’de Budapeşte’de yapılacak ECNAIS Avrupa Münazara Liginde ülkemizi temsil edecektir. Kazanan ekibin yol ve barınma masrafları ECNAIS tarafından karşılanacaktır.
- Sorularınızı Türkiye Ecnais Debate Komitesi’ne ulaştırmak üzere info@tozok.org.tr adresinden iletebilirsiniz.

Öğrencilerimizi ve siz değerli meslektaşlarımızı bu heyecan verici organizasyonda görmekten memnuniyet duyarız.

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR

Deneme Sınavı

Türkiye Özel Okullar Derneği olarak Türk eğitim sisteminin daha iyi noktalara ulaşması adına yıl içerisinde organize ettiğimiz bölge toplantıları, sempozyumlar, webinarlar, uluslararası organizasyonlar, yarışmalar vb. gibi birçok projeye eğitime en çok katkı sunan STK'lardan biriyiz. Tüm bu çalışmalarımızı yaparken üyelerimizden gelen talepler ve fikirler de çalışmalarımızda bize yol gösteriyor.

Özellikle son dönemde LGS ve YKS'ye hazırlanan öğrencilere yönelik nitelikli ve özgün bir sınav uygulanması konusunda okullarımızdan gelen talepler üzerine, Türkiye'de bu tür sınavları en güvenilir şekilde uygulamış ve bu konuda en fazla bilgiye sahip kurumlardan biri olan Derneğimizce, bize duyulan bu güveni değerlendirmeye karar verdik.

Bu çerçevede 2022-2023 eğitim öğretim dönemi sürecinde TÖZOK olarak Türkiye Özel Okullar Deneme Sınavı (iki LGS, iki de YKS) organize edeceğimizin bilgisini paylaşmak istiyoruz.

Türkiye'nin önemli üniversiteleri ve akademisyenleri ile planlamalarına başladığımız deneme sınavları ile öğrencilerimiz; özgün, ölçme düzeyi yüksek, güvenilir ve gerçek sınav standardında deneme sınavlarına girebilecekler ve kendilerini TÖZOK'un yüzlerce üyesi de dahil on binlerce öğrencinin içerisinde değerlendirme fırsatı bulacaklardır.

TÜRKİYE ÖZEL OKULLAR *Deneme Sınavı*

Türkiye Geneli

YKS

**16-17-18-19 ARALIK 2022
24-25-26-27 MART 2023**

LGS

**8-9 ARALIK 2022
9-10 MART 2023**

2022-2023 öğretim yılında Türkiye genelinde düzenlenecek olan **TÜRKİYE
ÖZEL OKULLARI DENEME SINAVI** hakkında detaylı bilgi için;

European Council of National Associations of Independent Schools

ECNAIS GM and Seminar in Thessaloniki, Greece, 9 - 11 November 2022

Dear Colleagues and Friends,

We officially invite you, representatives of the member associations of ECNAIS to attend the ECNAIS GM and Seminar in Thessaloniki, Greece, on 9th – 11th November 2022.

This Seminar has been organized in good cooperation with the Greek member of ECNAIS, HAIS, which guarantees that your stay in Thessaloniki will be a special one.

Seminar theme: **New challenges for independent schools – pandemic and other global threats**

Seminar Venue and Programme

The Seminar will take place in The MET Hotel, 26 Oktovriou Str nr. 48, 546 27 Thessaloniki, on 9th – 11th November 2022.

The seminar programme is attached to this letter.

General Meeting of ECNAIS ry

The GM is scheduled for Wednesday, November 9th, 16:00 till 19:00. This meeting is open for official ECNAIS members only.

Registration

Registration is done online with ECNAIS at <https://ecnaeis.org/form/>

It is very important that we receive your registration as soon as possible.

Hotel Booking

We regret to inform that this time each one will have to book their own rooms in different hotels across the city through www.booking.com or any other platform. The fact is that a big company opened in the city and 450 employees are in hotels until they find lodging.

We ask you to make sure that this invitation letter and annexes is circulated in your association and in your wider network. **Please spread this invitation.**

It is important for our Greek colleagues and ECNAIS' role as a European Council of National Associations that a variety of national delegations is represented at the seminar.

Looking forward to meeting you in Thessaloniki,

Best regards

ECNAIS

New challenges for independent schools- pandemic and other global threat

Venue : The MET Hotel

Address : 26 Oktovriou Str. nr. 48, 546 20 Thessaloniki

Wednesday 9th November

16:00 ECNAIS GM (OPEN FOR OFFICIAL ECNAIS

19:00 MEMBERS ONLY)

Thursday 10th November

09:00 **REGISTRATION**

09:30 **OPENING SESSION**

Welcome by Ms. Niki Kerameus, Minister of Education

Welcome by George Linardatos, HAIS

Welcome by Rodrigo, ECNAIS chairman

10:00 Thessaloniki's historical & Cultural Background

Dr. Giavis Kostas, Assistant Professor in

Comparative Literature at the Faculty of

Greek, University of Thessaloniki

10:30 Dr. Symeon Retalis, Professor of Design
Models for Technology-Enhanced Lifelong
Learning Environments at the University of
Piraeus, Greece Discussion

11:20 Coffee break

11:50 Mr. Nikolaos Nikou, Founder and CEO of
Classter (All-in-One Student Information
System)
Discussion

13:00 Lunch

14:30 Debate event and training jurors (Nuno
Archer).
Non-jurors: break

16:00 Coffee-break

16:30 School visit presentations

17:00

19:00 Official Seminar dinner at hotel

Friday 11th November

08:30 Leaving for school visits
School visits including lunch

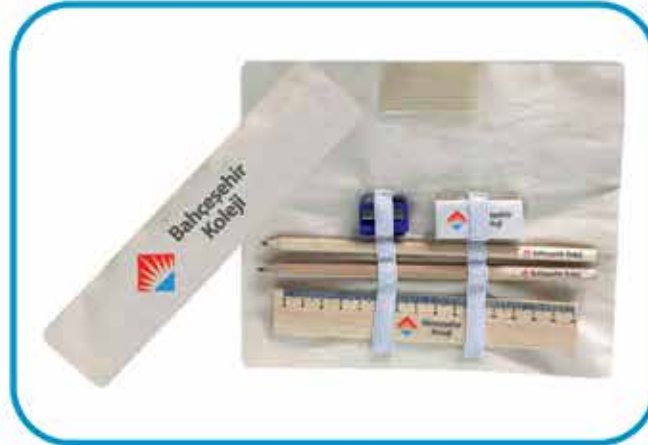
14:15 Panel discussion on theme

15:15 Coffee-break

15:45 Working groups on theme

16:45 Closure of the Seminar

19:00 Dinner at Palati Thessaloniki
Morichovou square 6

İstoç 29. Ada No: 81-83 Bağcılar / İSTANBUL

Tel : +90 212 659 52 23

+90 552 851 24 34

@beyazpromosyon

Beyaz Tanıtım Promosyon

info@beyazpromosyon.com

www.beyazpromosyon.com

TÖZOK AKADEMİ WEBİNARLARI

Öğretmenlerimizin mesleki gelişimlerine katkı sağlamak amacıyla, alanında çok değerli uzman & akademisyenlerimizin konuşmacı olduğu eğitim webinarları, derneğimizin eğitim komisyonlarından gelen teklif ve öneriler doğrultusunda Eylül ve Ekim aylarında aşağıda belirtilen konu ve konuşmacılarla gerçekleştirilmiştir.

Youtube kanalımız üzerinden canlı yayınla gerçekleştirilen webinarlara gösterilen ilgi ve katılım için üyelerimize, öğretmenlerimize ve değerli katkıları için konuşmacılarımıza teşekkür ederiz.

Klinik Psikolog & Psikanalist Dr. Neslihan Zabcı'nın konuşmacı olduğu "Yeni Başlangıçlara Uyum ve Okula Alışma Süreçleri" konulu eğitim, TÖZOK Ortaokul Komisyonu Başkanımız Metin Yoleri'nin moderatörlüğünde 27 Eylül 2022 tarihinde gerçekleştirildi.

6 Ekim 2022 tarihinde MEF Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı (Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü) ve Derneğimizin Akademik Danışmanı Doç. Dr. Rukiye Didem Taylan'ın konuşmacı olduğu "Zenginleştirilmiş Matematik Problemlerinin Özellikleri ve Sınıf İçi Uygulama Örnekleri" konulu eğitimin, Yönetim Kurulu Üyemiz Bünyamin Çelikten'in moderatörlüğünde gerçekleştirildi.

TÖZOK üyesi okullara yönelik düzenlediğimiz Bulut & Güvenlik webinarımız 13 Ekim'de gerçekleşti. TÖZOK IT Komisyonu Başkanı Sayın Süha Hayal'in moderatörlüğünde Firuze İlköz ve Eren Kır'ın sunumlarıyla Bulut ve Güvenlik temasında gerçekleşen webinara okullarımızın IT yöneticileri katıldı.

TÖZOK Akademi tarafından veli ve öğretmenlerimize yönelik olarak 26 Ekim 2022 tarihinde youtube kanalımız üzerinden canlı yayınla gerçekleştirilen, Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Mehmet SUNGUR'un konuşmacı olduğu "Belirsizlikle Barışmak: Kaygı ve Endişeyi Yönetmek" konulu eğitimin ise veli ve öğretmenlerimizin katılımıyla, TÖZOK Ortaokul Komisyonu Başkanımız Metin Yoleri'nin moderatörlüğünde gerçekleştirildi.

EĞİTİMDE FARK YARATIN

Siz de Pozitif Teknoloji ile tanışın.
Eğitimde bir adım önde olmanın avantajını yaşayın.

Apple Türkiye'nin tek yetkili eğitim uzmanı olarak
sunduğumuz Eğitimde Dijitalleşme çözümleriyle
eğitim kalitenize katkı sağlıyoruz.

Daha fazlası için:

PT
Pozitif Teknoloji

Yetkili
Eğitim Uzmanı

Yetkili
Satıcı

Yetkili
Servis Sağlayıcısı

ÖNCE ESAS SONRA USUL

Prof. Dr. İrfan ERDOĞAN
Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
Dekani

Başlığı böyle attık ama sıkça duyduğunuz söz tersidir. Yani şu şekildedir. “Usul esastan önce gelir” Bu sözün çok geçtiği mecra hukuktur. Zira bu önemli bir hukuk kaidesidir. Dilekçe yazdıysanız altında imzanız ve tarih olmalı. Bu usuldür ve çok önemlidir. Nitekim isimsiz ve imzasız dilekçelerin neye mal olduğunu gösteren ilginç örnekler duymuşsunuzdur.

Usul ve esas diye ifade edilen bu iki mevhum aynı kelimelerle ifade edilmese de örtük olarak eğitimde de varlığını hissettirir. Yani eğitimde de usule ve esasa dayalı bir işleyiş ve anlamlandırma vardır. Peki, eğitimde hangisi daha ön plandadır? Usul mü önemlidir? Esas mı? Hangisi daha baskındır ve olmazsa olmazdır. Eğitime bu çerçeveye göre yani usul esas dengesine göre bakılırsa usulün ön plana geçmiş olduğunu düşünebiliriz. Gerçekten de usul öğretmenler için çekici görünmüş olmalı ki öğretmen adayları ve öğretmenler daha çok usulle ilgileniyor. Eğitime yön veren en tepedeki yetkililerin de enerjilerinin çoğunu usul geliştirerek harcadığını görürüz. Eğitimciler de aynı şekilde usule daha çok önem vermektedirler. Nitekim eğitimcileri yetiştiren eğitim fakültelerinde usul derslerinin daha ön planda olduğu görülür. Eğitimin gerçekleştiği okullarda idareciler de öğretmenler de kendilerini geliştirirken hep usul ile ilgili konulara ilgi duymaktadırlar. Öğrenciler de aynı yönelim içindedirler. İlgileri daha çok nasıl çalışacakları, nasıl öğrenecekleri, nasıl test çözecekleri, zamanı nasıl yönetecekleri, stresle nasıl başa çıkacakları üzerinedir.

Eğitimcilerin de öğretmenlerin de usul ile ilgilenmeleri olağandır. Ancak usul ile esas geçecek şekilde ilgilenmeleri doğru değildir. Burada “esas” asıl konuyu ifade eder. Bizzat icra edilen sahanın kendisidir esas. Mesela matematik esastır; matematik öğretme ve öğrenme tekniği de usuldür. Matematik olmaksızın matematik öğrenme havada kalır. Fizik olmaksızın fizik öğrenme teknikleri bir işe yaramaz. Yani esassız usul havada kalan altı boş bir icraattır.

Eğitimdeki bu hal yani usul esas dengesizliği veya usulün gereğinden fazla ön plana geçmesi 2000’li yıllardan bu yana cereyan eden bir tarzdır. Dost kazanma, arkadaş bulma başlıklı eserlerin çok rağbet görmesi ile başlayan bir köpük akımıdır bu. Şiir bilmeden iyi şiir okuma tekniğini öğrenmek gibidir. Roman, hikâye okumadan, hızlı veya anlayarak roman hikâye okumak da böyledir. İyi insan olmadan iyi insan olma gösterilerine kalkışmak da bu akımın bir yansımasıdır.

Adına “kişisel gelişim” de denilen bu akım maalesef eğitime de sirayet etmiş ve eğitimi belli ölçülerde bozmuştur. Ne de olsa diploması olmayan bir alan olduğu için önüne gelen buraya geçmeye çalışmış ve burayı “bilimsiz” varoluşunun mevzii olarak kullanmıştır. Bu hâl artık sıkça rastlanan bir durumdur.

Daha kötüsü de bilim çevrelerinin de usulü esasın önüne geçirmeye meyletmesidir. Verdikleri derslere, seminerlere, yazdıkları eserlere bakılırsa bu problem rahatlıkla görülebilir. Lisansüstü derslerin adlarına bakılsa yeter. Sonu “teknikleri”, “stratejileri”, “yöntemleri” kelimesi ile biten dersler hep usul ağırlıklıdır. Esasın temel alındığı en teorik konular ve dersler bile becerilere, tekniklere, stratejilere, yöntemlere esir olmuştur.

Bu ciddi bir problemse şayet ki öyledir, çözüme buradan yani üniversiteden ve bilim çevrelerinden başlamak gerekir. Yıllardır uygulamanın yani tekniğin önemli olduğunu vurgulayan “bilmiş” ifadelerin gölgede bıraktığı teoriye dönülmelidir. Teori odak olmalıdır. Bu ne işe yarayacak sorusuyla değersizleşen teori tekrar canlanmalıdır.

Bu akımın yıllar içinde tahrip ettiği kurumların başında eğitim fakülteleri gelir. Nitekim bugün eğitim fakültesi denince ağırlıklı olarak usulün öğretildiği yer akla gelir. Bu yönelim o kadar ilerlemiştir ki alan öğretmeni yetiştiren programlar bile öğretimin tekniği ile ölçülmesi, değerlendirilmesi ile sınıfın yönetilmesi ile ilgilenmektedirler. Bu yönüyle eğitim fakülteleri kendi kendilerini öğüten değirmen taşı gibi bir hâl alabilir. Eğitim sistemi döngüsü içindeki önemli rolüyle sistemin usul üzerine odaklanan bir çıkmaza girmesini pekiştirir ki öyle de olmaktadır.

Bu yönelim alandan özden uzaklaşmaktır. Uzaklaşılın öz ise matematiktir, fiziktir, tarihtir, edebiyattır, sanattır, felsefedir. Sırf bu yüzden yani özü bırakıp şekli ön plana aldığı için eğitim fakültelerinin sayısı azaltılmalıdır. Formasyon programlarının ağırlığı aynı şekilde azaltılmalıdır, hem de çok azaltılmalıdır. Bu minvalde pedagojik formasyon sertifika programları kapatılmalıdır. Kapatılmazsa da içeriği, süresi daraltılmalıdır ve ücretsiz verilmelidir.

Sonuç olarak eğitimde esas, odak olmalıdır. Usul esası gölgelememelidir. Öz önemli görülmeli; biçime olan yönelim azaltılmalıdır.

LİSE VE ORTAOKUL GRUBUNDA

KURUMSAL ÇÖZÜM

Ortağınız

Tüm ürünlerimiz (DERS İŞLEME FÖYLERİ (DİF), DERS UYGULAMA TESTLERİ (DUT), DERS UYGULAMA FÖYLERİ (DUF), KONU TARAMA TESTLERİ (KTT), DERS İŞLEME MODÜLLERİ (DİM), SORU BANKALARI VE DENEME SINAVLARI) Millî Eğitim Bakanlığı tarafından güncellenen müfredatlar doğrultusunda yeni yaklaşımlar merkeze alınarak hazırlanmıştır.

BES Yayınlarına ait tüm materyalleri akıllı tahtalarda, bilgisayarlarda ve mobil cihazlarda kolaylıkla kullanabilirsiniz.

Online eğitimin öne çıktığı günümüzde **Dijital** "Eğitimde Fark Yaratın" misyonuyla kurumlarınıza ayrıcalıklı ve yenilikçi online hizmetler sunar.

"Kurumsal Çözüm Ortağınız"

olan BES Yayınları, markanızı güçlendirmek için logo ve kapak çalışması yaparak sizlere tam destek vermektedir.

MATEMATİK, YAŞAM ve MODELLEME

Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL

Dokuz Eylül Üniversitesi
Buca Eğitim Fakültesi
Matematik Eğitimi Anabilim Dalı

Matematiksiz bir yaşam düşünülebilir mi? Belki de bu soruyu şu ana kadar hiç kendinize sormadınız ve üzerine düşünmediniz. Şimdi gözlerinizi kapatıp matematiği düşünün. Aklınıza neler geliyor? Sayılar, işlemler, cebirsel ifadeler, denklemler, ödevler, soru çözme ve belki de matematiğin zor bir ders olduğu... Matematikte bildiğiniz konulara göre yanıtınız biraz daha fazla da olabilir. Peki, gerçekte matematik demek bu yanıtlardan ibaret midir?

Şimdi çevrenizdekilere matematik deyince akıllarına ne geldiğini sorun. Deneyimleri ve matematiğe yükledikleri anlamlar onların yanıtlarını şekillendirir. Birçoğu matematiğin önemli ve zor bir ders olduğunu vurgularken sayılar ve işlemlerle bütünleştiğini, hesaplama işlemleri için gerektirdiğini, alış-veriş için şart olduğunu ve formüller içerdiğini de söyleyecektir. Belki de yaşam için gerekli olmayan konuları içerdiğini ve okul yaşamında matematiğin zorunlu ders olmasına gerek olmadığını bile söyleyenler olabilir.

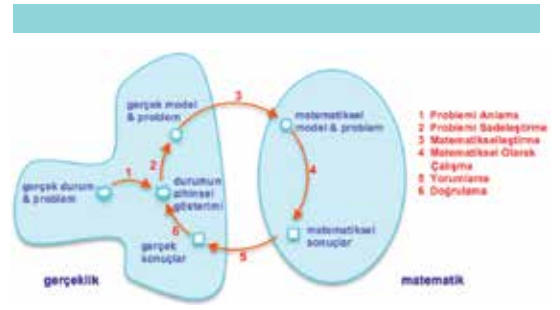
Birisi size matematiğin yaşamın kendisi olduğunu söylese ona inanır mıydınız? Ya da yaşamınızı dengelemek için matematiğe ihtiyacınız olduğunu. Matematiğin hızlı ve pratik düşünme için bir araç olduğunu da duymuş olabilirsiniz. Belki de bir öngörü olduğunu. "Öngörü mü?", "Matematik bize nasıl öngörü sağlar?" sorularını aklınızdan

geçirdiğinizi duyar gibiyim. Öngörü bir olayın ya da bir işin ilerleyen süreçte nasıl olacağını önceden anlayabilmektir. Matematik bu önceden anlamayı sağlamak için size bazı argümanlar sağlar.

Öğrenciler sıklıkla okulda öğrendikleri matematiğin gerçek yaşamlarında işlerine yaramayacağı serzenişinde bulunurlar. Kendi öğrencilik yıllarınızı düşündüğünüzde belki sizde bu söylemlerde bulunmuş ya da en azından akranlarınızdan bu gibi ifadeleri duymuşsunuzdur. Aslında öğrenciler bu serzenişlerinde bazen haklı sayılabilirler. Matematiğin kural tabanlı ilişkiler bütünü olarak ele alındığı ve işlemsel yönünün ön plana çıkarıldığı bir öğretim bu izlenimi yaratabilir. Oysa gerçek yaşam problemlerine çözüm üretmede matematiğin bize muazzam bir bakış sağladığını fark eden öğrenciler için, matematiği öğrenirken onu yaşam ile ilişkilendirmek bulmaca çözmek gibi haz verebilir.

“Gerçek yaşamda matematik ne işimize yarar?” sorusu sıklıkla zihinlerinde yer etmiş öğrenciler bu soruya yanıt aramak için sürekli olarak yaşamlarında matematiğin kullanım alanlarını bulma arayışına girerler. Farklı bir pencereden bakıldığında matematiğin yaşamlarında sadece hesaplama aracı olarak kullanılmadığını fark edebilirler. Hesaplamanın ötesinde gerek öğrencilik yıllarında gerekse iş yaşamında karşılaşılan pek çok gerçek yaşam probleminde matematiksel bilgilerden ve matematiğin kazandırdığı akıl yürütme becerisinden yararlanılır. Matematiksel açıdan yetkin öğrenciler, günlük yaşamları ile toplum ve iş yaşamlarında ortaya çıkan problemleri çözmek için var olan matematiksel bilgilerini uygulayabilirler (Matematik için Ortak Temel Eyalet Standartları [The Common Core State Standards for Mathematics], 2010, s.7). Karşılaşılan bu gibi problemleri çözmek için matematiğin kullanılmasını destekleyen yapı bizi gerçek yaşam ile matematiğin etkileşimini içeren “matematiksel modelleme” kavramına götürür.

Matematiksel modelleme en temel anlamıyla, gerçek yaşam problemlerini matematiksel kavramları ve süreçleri kullanarak çözmeyi ve çözümleri matematik-gerçek yaşam etkileşimi ile değerlendirmeyi içerir. Gerçek yaşamda bir problem ile karşılaştığımızda ilk olarak problemi anlamaya çalışırız. Anlama sürecinde bildiklerimiz ile bunlardan hareketle neye ulaşmaya çalıştığımız arasında bir köprü kurarız. Bir problemi anladığımızda aslında çözüm sürecine dahil olmuş oluruz. İlk olarak problemde verilenlerle bildiğimiz matematiksel kavramları ve süreçleri ilişkilendirmeye çalışırız. Bu kavramları çözüm sürecine nasıl entegre edebileceğimizi düşünürüz. Burada sözü edilen kavramlar ya da süreçler ile kast ettiğimiz gruplama, eş paylaşım veya dört işlem olabileceği gibi daha ileri düzeyler için fonksiyon, türev, integral gibi konular veya kavramlar da olabilir. Kısaca mevcut matematiksel bilgimiz dahilinde bunların kapsamını genişletebiliriz. Problemleri matematiksel bir problem haline getirdiğimizde matematiksel modeller oluşturarak problemi çözme yoluna gideriz. Çözüm sürecinde elde ettiğiniz çözümler aslında bizim matematiksel çözümlerimiz olurken biz matematiksel çözümleri gerçek yaşam bağlamında değerlendiririz. Böylece bir takım sonuçlara ulaşırız. Ulaştığımız bu sonuçlar ileriye dönük bize öngörü sağlar. Bir başka deyişle benzer bir durumla karşılaştığında aslında artık oluşturduğumuz sonuçlar o durum hakkında fikir sahibi olmamıza ve karar verme sürecimize katkı sağlar. Burada ifade ettiğimiz matematiksel modelleme sürecini Blum ve Leiß (2007) Şekil 1’deki gibi ele alır.

Şekil 1. Matematiksel modelleme süreci (Blum ve Leiß, 2007).

Süreç boyunca ilerlerken çok yönlü geçişler söz konusudur. Bu geçişlerde karmaşık gerçek yaşam durumu için sadeleştirmeler yaparak oluşturduğumuz matematiksel problemde ve çözümünde sürekli gerçek yaşam bağlamını kullanmamızın önemli bir etkisi vardır. Bazen matematik ile gerçek yaşam arasında geçişler yaparız. Bazen ise matematiksel olarak çalışırken tekrar problemi anlamaya döner veya yorumlama yaparken sadeleştirme basamağında yaptıklarımızı gözden geçiririz. Tüm bunları yapmamızdaki neden gerçek yaşam için tatmin edici sonuçlar ulaşma isteğimizdir. Örneğin dünyadaki sıcaklık artışının yıllara göre değişimi yaşamımız için önemli bir problemidir. Çünkü gerekli önlemleri almazsak belki de buzulların erimesi ile çoğu kara parçası sular altında kalacaktır. Bu problem üzerine çalışanlar matematik sayesinde ileriye dönük öngörüler oluşturur. Bu ön görüleri oluşturmada karşılaşılan durumu etrafıca düşünme, yorumlama, değerlendirme ve karar verme mekanizmaları önemlidir. Özetle söylemek gerekirse, matematik ile gerçek yaşamın etkileşimini içeren matematiksel modelleme yaşamı sürdürmek için önemli olan varsayımlar oluşturma, eleştirel ve analitik düşünme, iletişim kurma, değerlendirme ve karar verme gibi becerileri kazandırmada etkilidir.

Matematiksel modelleme sürecinde model oluşturma önemlidir. Bu modeller bazen bir denklem bazense bir grafik, bir eşitsizlik veya bir tablo olabilir. Gazetelerde sıklıkla karşılaştığınız bir grafik özünde bir modeldir ve ilgili olduğu durum hakkında birçok ipucu verir. Benzer şekilde bir tablo da gerçek yaşam problem durumunu anlamlandırma da etkili olabilir. Bunun bir örneğini Thinkermath tarafından yapılan matematiksel yeterlik belirleme sınavında yer alan farklı ülkelerde kullanılan farklı ayakkabı ölçülerini içeren (bkz. Tablo 1) problem kurgusunda görebiliriz.

Türkiye	Amerika	Japonya
33	1	19
34	1.5	19.5
34.5	2.5	20
35.5	3	21
36	4	22

Tablo 1. Erkek Çocuk Ayakkabı Ölçüleri

Türkiye, Amerika ve Japonya'daki ayakkabı ölçülerini incelediğinizde farklı olduklarını kolaylıkla görürüz. Türkiye'de Avrupa Birliği ayakkabı ölçülerini kullanırız, Japonya'da ise santimetre cinsinden ayağın uzunluğuna göre ayakkabı numarası belirlenir. Farklı ölçü birimlerinin temel alınması ayakkabı numarasının değişik gösterilmesine neden olur. Bu durumla yeni karşılaşan birey matematiksel modellerden yararlanarak kendisine bir çözüm üretebilir. Tablonun devamında sunulan problem ayakkabı numarası Türkiye ölçülerinde 35,5 olan bir çocuğa teyzesinin yurtdışı ziyaretinde ayakkabı hediye alacağı kurgusuna dayanır. Bu gerçek yaşamda karşılaşılabilecek bir problemdir çocuk için. Aynı zamanda tabloda silinmiş bazı değerlerin varlığı onu düşünmeye zorlar ve matematiksel ilişkilendirmeler yapmaya

teşvik eder. Bu sayede matematiksel ilişkilendirmeler yaparak ve yorumlayarak problemi çözer.

Ülkeler bazında düşünüldüğünde, tablodaki değerlerde belirli artış miktarları söz konusudur. Artış miktarları dikkate alınarak eksik verilere ulaşılabılır. Modelleme bağlamında tablo yorumlanırken unutulmaması gereken sadece 35,5 numara ayakkabı giyen bir çocuğun problemine çözüm üretmenin amacımız olmadığını bilmektir. Çünkü modelleme bize bir duruma sınırlı bir çözüm üretmekten çok bu durumla karşılaşılabilecek olası bir çok kişiye yardımcı olmayı sağlayan kavramsal modelleri oluşturma imkanı tanır. Bu durumda ortaokul düzeyinde farklı sınıf düzeyleri için bu problemin çözümünde öncelikle öğrencilerin artış miktarlarını ilişkilendirmesi ve 7. ve 8. sınıflarda ise cebirsel ifadeleri de kullanarak kavramsal modellerini açıklamaları istenmelidir. Bu gibi bir durumla karşılaşan bireylerin dönüşümleri kolaylıkla yapabilmesini sağlayacak modeller geliştirmek modelleme sürecinin daha anlamlı işlemlerini destekleyecektir. Tablo 1'e ek olarak Tablo 2'yi de ortaokul öğrencilerine sunmak onların modelleme sürecinde daha etkili olmalarını destekleyebilir.

Tablo 2. Ayakkabı ölçüsünün belirlenmesi

Ayakkabı ölçüsü öneriniz	Teyzeyi ayakkabı ölçüsünün doğru olduğunu ikna etmek için ne söylersiniz?	Ayakkabı alacak farklı kişilere kolaylık sağlayacak model öneriniz
Amerika'daki ayakkabı ölçüsü		
Japonya'daki ayakkabı ölçüsü		

Ayakkabı ölçüsü için oluşturulabilecek bazı modeller Türkiye'deki ayakkabı ölçüsünden Amerika'daki ayakkabı ölçüsüne geçişin 32 eksiltme, Japonya ölçüsüne geçişin ise 14 eksiltme gerektirdiği şeklinde sözel olabilir veya bu modelleri cebirsel olarak değişkenler atayarak da yapabilirsiniz. Böylece istediğiniz farklı ayakkabı numaraları için modellerin çözümünü yapabilirsiniz.

Sunulan örnek modellemenin ele alınabileceği basit bir içeriğe dayanır. Çevremize matematik

gözlüğü takarak baktığımızda şüphesiz bu örnekleri artırabiliriz. Bu gibi matematiksel modelleme uygulamaları öğrencileri matematiği okuldaki bir ders

olarak görmelerinin ötesine götürür. Matematiğin farklı alanlardaki kullanıma durumlarını görmeleri açısından katkı sunar. Erken çocukluk dönemi matematik eğitiminden başlanarak her düzeyde matematiksel modellemeye yer verilmesi bu yönüyle oldukça önemlidir.

KAYNAKLAR

Blum, W., & Leiß, D. (2007). How do students and teachers deal with modelling problems? In C. Haines, W. Blum, P. Galbraith, & S. Khan (Eds.), *Mathematical modelling (ICTMA 12): Education, engineering and economics* (pp. 222–231). Horwood Publishing.

Common Core State Standards Initiative. (2011). *Common core state standards for mathematics*. HYPERLINK

Thinkermath Türkiye Geneli Matematik Yeterlik Belirleme Yarışması. <http://thinkermath.com.tr/yarisma>

OKULDA MENTÖRLÜK SÜRECİ ve YÖNETİCİLERİN MENTÖRLÜK ROLÜ

Prof. Dr. İnayet AYDIN
Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi
Eğitim Yönetimi ABD Öğretim Üyesi

1. GİRİŞ

Dünya çapında pek çok kurum ve kuruluş, yeni göreve başlayan çalışanların işlerine alışmalarına yardımcı olmak amacıyla çeşitli oryantasyon ve mentörlük programları uygulamaktadırlar. Kurumsal oryantasyon, kuruma yeni gelen personelin, kurumun amaç ve politikasını, yapısını, kendi görev, yetki ve sorumluluklarını tanımaları ve işlerini en iyi biçimde yapabilmeleri için yapılan çalışmalardır (Taymaz (1997). Araştırmalar işteki ilk günlerde çalışanların olumsuz yaşantılarının, olumlu yaşantılarından daha fazla olduğunu göstermiştir. Kurumda yeni göreve başlayan çalışanların önemli oranda kaygı yaşadığı da bilinen bir gerçektir. İş nasıl yapacaklarını bilememenin yarattığı endişe, deneyimli çalışanlarla kendilerini karşılaştırdıklarında hissettikleri yetersizlik duygusu, iş arkadaşları ile uyum sağlama gibi sorunlar yeni işe başlayan kişilerin en sık karşılaştığı durumlardır (Stoner, 1982). Bu nedenle yeni göreve başlayan yönetici ve öğretmenlerin etkili bir başlangıç / oryantasyon programına tabi tutulması, kendilerine mentörlük hizmeti sunulması, yeni personelin kaygı düzeyini azaltarak, etkili ve verimli bir başlangıç yapmalarını sağlayacaktır. Okullarda çalışmaya başlayan yeni yönetici ve öğretmenlere de okulun kurumsal yapısı ve işleyişi ile ilgili temel bilgiler ile işini en iyi biçimde yerine getirmesini sağlayacak bilgi ve becerilerin kazandırılması oryantasyon programının içeriğini oluşturmaktadır. Okula oryantasyonun amacı, yeni göreve başlayan bütün çalışanların okulun vizyon, misyon, yasa, politika, kural, prosedür, norm, değer, tutum ve beklenen davranışlar konusunda bilgilendirilmesi ve sosyalleştirilmesidir (Aydın, 2021).

2. MENTÖRLÜK KAVRAMI VE AMAÇLARI

Mentörlük, daha deneyimli bir kişi ile (mentör) daha az deneyimli olan kişi (mentörlük alan kişi)

arasında gerçekleşen etkileşimli, işbirliğine dayalı bir deneyim paylaşımı, öğrenme ve gelişme sürecidir. Türk kültüründe çok eski bir geçmişi olan lalalık ve atamanlık gelenekleri mentörlük sisteminin önemli bir örneğidir. Genç ve deneyimsiz şehzadelerin, deneyimli lalalar tarafından hem kişisel gelişimleri bakımından hem de ülke yönetimine hazırlanacak şekilde eğitilmesi, mentörlük sisteminin etkili bir uygulaması olarak görülebilir.

Mentör kavramının kökeni Yunan mitolojisine dayanmaktadır. Mitolojiye göre Odysseus Truva savaşına giderken, oğlu Telemachus'un eğitiminin sorumluluğunu yakın arkadaşı Mentor'a vermiştir. Günümüzde ise bu kavramın karşılığı sözlüklerde, güvenilen ve deneyimli rehber, kılavuz, danışman, akıl hocası ve yol gösterici gibi anlamlarda kullanılmaktadır (Sheal, 1992). Eğitimsel anlamı açısından yaklaşıldığında mentörlük, deneyimli bir eğitmenin, başka meslektaşlarının gelişiminin sağlanması amacıyla yaptığı yardım ve destek çalışmaları ile önerilerde bulunma süreci olarak tanımlanabilir (Sullivan, 2000).

3. OKULLARDA MENTÖRLÜĞÜN ÖNEMİ

Okullarda yönetici ya da öğretmen mentörlük programlarının amacı, daha deneyimli yöneticilerin ya da öğretmenlerin bilgi, beceri ve tecrübelerini, kendilerinden daha az deneyimli olan yöneticiler ve öğretmenlerle paylaşarak onların daha kısa bir sürede özgüven, yeterlik ve performans geliştirmesine destek olmalarıdır. Mentör, öğretmenin yukarıdaki sorulara cevap bulmasına, kendi becerilerini fark etmesine, bunlardan gurur duymasına ve bunları gelişimi için temel olarak kullanmasına yardımcı olur. Bu yaklaşım ile öğretmen, kendini daha iyi bir öğretmen yapacak yeni yetenekler, metodlar ve kaynakları kendi öğretmenlik repertuarına ekleyebilir.

3.1. Yeni Yöneticilere Mentörlük

Dareş ve Playko (1989) mentörlüğü acemi yöneticilere yardımcı olmak için kullanılabilecek güçlü bir araç olarak görmekte­dirler. Benzer şekilde Krajewski (2004), yeni yöneticilere en büyük desteğin sağlanan etkili mentörlük programları olduğunu ifade etmiştir. Yeni yöneticilere mentörlük süreci, deneyimli mentör yöneticiler tarafından bilgi, beceri ve tecrübelerini paylaşılarak acemi yöneticilerin daha kısa bir sürede yöneticilik konusunda özgüven kazanmasına, yeterlik ve performans geliştirmesine destek olmalarını sağlamaktadır.

Yönetici mentörlük sürecinin amacı, deneyimli bir mentör eşliğinde okul yöneticisi adaylarının günlük olarak karşılaştıklarına çok benzer durumlarda çalışma deneyimi kazanmalarını sağlamaktır. Okuldaki günlük uygulamalara temel teşkil eden mevzuat; okuldaki iş ve işlemlerin yürütülmesi; bu iş ve işlemlerin daha da geliştirilmesi için yapılacak öneriler mentörlük sürecinin temellerini oluşturmaktadır. Mentörlük programı ile yönetici adaylarına gerçek bir çalışma ortamında okul yönetimi için ihtiyaç duyulan yeni yetkinlikleri ve becerileri kazanmaya yönelik gerçek deneyimler kazandırılması amaçlanmaktadır.

3.2. Zümre Başkanlarına Mentörlük

Türk Dil Kurumu'na göre zümre; topluluk, grup, takım, tür, cins camia anlamına gelmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin zümre Öğretmenler Kurulu ile ilgili 95. Maddesinde *"Zümre öğretmenler kurulu, ilkokullarda aynı sınıfı okutan sınıf öğretmenleri ve varsa alan öğretmenlerinden, ortaokul ve imam-hatip ortaokullarında ise alan öğretmenlerinden oluşur"* denilmektedir. Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Kurulları ve Zümreleri Yönergesi'nin 11. Maddesine göre, "İl genelinde eğitimi planlamak ve koordine etmek, eğitim ve öğretimin kalitesini yükseltmek, eğitimle ilgili görüş ve öneriler geliştirmek, aynı alanlar arasında iletişim, uyum ve iş birliği sağlamak amacıyla zümreler" oluşturulacağı belirtilmiştir. Alanında bir öğretmen olması durumunda zümre toplantısı, eğitim kurumu müdürü veya müdürün görevlendireceği müdür yardımcısı ile yapılır" denilmektedir.

Zümre başkanlarının, öğretmenlerin bireysel gelişiminin sağlanmasından, eğitimin kalitesinin artırılmasına, okullarda standartların yükseltilmesinden çalışmaların etkili yönetimine kadar her türlü

zümre çalışmasında etkileri büyüktür. Bu nedenle hem zümre başkanlarına mentörlük yapılması, hem de zümre başkanlarının kendi alanında yer alan diğer öğretmenlere bireysel ve gruplar halinde mentörlük yaparak mesleki gelişimlerine katkıda bulunması çok önemlidir.

3.3. Yeni Öğretmenlere Mentörlük

Okullarda mentörlüğe en fazla ihtiyaç duyan gruplardan biri, yeni atanan ya da kurum değiştiren öğretmenlerdir. Yeni öğretmenler, kişisel ve mesleki yeterlilik sorunları ile mücadele eden kişilerdir. Bu evrede gerçek sınıf öğretimini ilk kez deneyimleyen öğretmenler, "hayatta kalma"ya çalışmaktadırlar. Hayatta kalma evresinin en önemli özelliklerinden biri de öğretmenlerin hizmet öncesinde aldıkları teorik eğitim ile okul ve sınıf ortamındaki uygulamanın birbiri ile uyuşmadığını algıladıkları zaman yaşadıkları "gerçeklik şokudur" (Aydın, 2018). İşte bu nedenlerle özellikle aday öğretmenlerle çalışacak deneyimli mentörler olarak okul yöneticileri, onların mesleğin giriş aşamasındaki bu zorluklarla daha kolay başa çıkmaları, bir öğretmen olarak kendi potansiyellerini keşfedip, hızlı biçimde performanslarını artırmalarında onlara eşlik etmek açısından çok önemli bir role sahiptirler.

Okul müdürlerinin bir mentor olarak en önemli rolü, mesleğe yeni başlayan öğretmenlerin mesleki kimliğini oluşturma sürecinde yaşadıkları stresi azaltmaktır. Bu aşamada, yeni öğretmenlerin, uyumsuzluk, mesleki beklentiler ve sınıf performansı konularında karşılaşılan gerilimlerle yüzleşmelerine yardımcı olmak için "etkili bir mentörlük" uygulanmalıdır. Mentörlük yeni öğretmenler ya da deneyimsiz öğretmenlerle işbirliğine dayalı, yargılamadan uzak bir yaklaşımla, sınıf içindeki öğretim performansının iyileştirilmesi ya da belli özel bir konudaki deneyimlerini paylaşmaya dayanan bir uygulamadır.

3.4. Deneyimli Öğretmenlere Mentörlük

Öğretmenleri okullarda tutmak, onları işe alma süreci kadar önemlidir. Okullar öğretmenlerini elinde tuttuğunda, kurumsal ve teknik bilgiye sahip profesyonellerden daha uzun süre yararlanmış olurlar. Aksi halde okullar, yeni öğretmenlere kurumsal ve iş süreçleri ile ilgili temel becerileri kazandırmak, onları kişisel ve mesleki anlamda geliştirmek için daha fazla kaynak ve zaman

ayırarak zorunda kalmaktadırlar (Stanulis & Floden, 2009). Okullardaki öğretmenlerin yüksek mobilité oranları, okulların karşı karşıya oldukları daha büyük eğitim sorunlarıyla uğraşmak yerine sürekli olarak yeni kişilerle işe yeniden başlamak zorunda kalmaları anlamına gelir (Ronfeldt, Loeb ve Wyckoff, 2013). Öğretmenlerin okuldan ayrılma oranlarının yüksek olması, mesleki devamlılığın olmamasına; ebeveynlerin öğretmenleri tanımamasına, yönetici ve öğretmenlerin de diğer öğretmenleri tanımadığı durumlara yol açmaktadır (Bowman, 2014). Bu nedenle hem yeni öğretmenler hem de mevcut deneyimli öğretmenlerin iş tatmini ve mesleki gelişimi açısından iyi düzenlenmiş mentörlük programları etkili olabilmektedir.

4. OKUL YÖNETİCİLERİNİN MENTÖRLÜK ROLÜ

Okul yöneticileri okuldaki eğitim-öğretim çalışmalarını ve günlük okul faaliyetlerini yönetir, okul personelinin ve öğretmenlerin denetleri; müfredatı koordine eder ve öğrencilere öğrenmeleri için güvenli ve üretken bir ortam sağlarlar. Her ne kadar çok taraflı ve çok işlevli bir rolleri olsa da okul yöneticilerinin en önemli sorumluluklarından biri de çalışanların okul kültürüne ve görevlerine uyumunu ve üretkenliklerini sağlayacak yetiştirme, motivasyon ve performans yönetimi işlevlerini yerine getirmektir. İşte bu önemli işlevlerin yerine getirilmesinde okul yöneticilerinin çalışanlara mentörlük yapması büyük bir önem taşımaktadır.

Okul yöneticilerin mentörlük rolleri şunlardır (ment-psbm_programme_guide):

- Okulda sürekli bir öğretme ve öğrenme kültürünü ve etkinliğini sağlamak
- Yeni yönetici ve öğretmenler için birlikte hedefler oluşturmak ve onları bu hedeflere ulaşmak için desteklemek ve yönlendirmek
- Etkili bir iletişim kurmak
- Etkili bir şekilde mentörlük yapmak için gereken zaman ve enerjiyi ayırmaya hazır ve istekli olmak
- Öğretmenlerin profesyonel gelişimini desteklemek
- Fikirlerini, bilgi, beceri ve deneyimlerini dengeli ve uygun bir şekilde paylaşmak

- Meslektaşlarına problem çözme tekniklerini kullanmada rehberlik etmek
- Diğer yöneticilerin mesleki gelişimlerini aktif olarak desteklemek
- Kariyer gelişimi konusunda tavsiyelerde bulunmak
- Öğretim yaklaşımları hakkında geri bildirimde bulunmak
- Öğretmenlerin gelişim alanlarını belirlemelerine yardımcı olmak
- Eleştirel arkadaş olmak: Olayları, durumları başka bir mercekten inceleyebilmesi için mentörlük alan kişilere kışkırtıcı sorular sormak, güvenilir, geribildirim ve eleştiri sunan kişi olmak (Costa ve Kallick, 1993).

5. MENTÖRLÜK BECERİLERİ

Mentörlük sürecinin olmazsa olmaz bazı yetkinlik alanları bulunmaktadır. Bunlardan en önemlileri dinleme, empati, organizasyon, iletişim ve ilişki geliştirme, soru sorma, gözlem, geribildirim olarak sıralanabilir.

5.1. Dinleme Becerisi: Etkili bir mentörlük sürecinde en önemli becerilerden biri, etkili dinlemedir. Aktif dinleyiciler, konuşmacının mesajını dikkatle dinler ve ardından mesajı anladıklarını teyit ederler Aktif dinleyiciler sadece gerçekleri değil, aynı zamanda duyguları da yakalarlar.

5.2. Empati Becerisi: Bir kişinin nasıl hissettiğini bilmek, onlara yardımcı olacak doğru yaklaşımlar geliştirmenize ve ulaşılabilir hedefler belirlemenize yardımcı olabilir. Empati becerileri, mentörlük alan kişi ile güven oluşturmaya ve onun davranışlarını ve yeteneklerini belirlemenize de yardımcı olabilir (<https://www.indeed.com>).

5.3. Organizasyon Becerisi: Organizasyon becerileri, mentörlük sürecinin etkili biçimde uygulanabilmesi ve tamamlanması için program yapma, rutinleri düzenleme veya görev tanımları oluşturmaya yardımcı olabilir. Bu beceriler, ayrıntılara dikkat etmeyi, çalışma takvimleri oluşturmayı ve mentörlük alan kişinin başarısına katkısı sağlamak için hedef odaklı çalışmayı içerir (<https://www.indeed.com>).

5.4. İletişim ve İlişki Geliştirme Becerisi: Bir mentor olarak, güvene dayalı ilişkiler kurabilmek önemlidir. Bu becerilere sahip olmak, mentörlük yaptığınız kişiyle empati ve uyum geliştirebilmeniz için değerlidir. İlişki kurma becerileri, mentörlük yapılan kişinin özelliklerini tanımaya da yardımcı olabilir. Bireyle işbirliği yapmanız, profesyonel yaşamlarındaki zorlukların üstesinden gelmelerine yardımcı olurlar (<https://www.indeed.com>).

5.5. Gözlem Becerisi: Mentörlük yapılan kişinin eylemlerini ve davranış kalıplarını gözlemlemeye ve analiz etmeye olanak tanıdığı için gözlem becerileri yararlıdır. Gözlemci olmak, bu davranışları yorumlamak ve bir birey ile nasıl çalışılacağını anlamak mentor için analitik beceriler sağlayabilir.

5.6. Soru Sorma Becerisi: Soru, bilgiye ulaşmak ya da merak edilen ve ihtiyaç duyulan çözümleri bulmak için bir kişi ya da gruba yöneltilen yazılı ya da sözlü ifadelerdir. TDK ise soru kavramını, "bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve yanıt gerektiren söz ya da yazı" olarak tanımlamıştır. Mentörlük sürecinde soru sormak ve güçlü sorularla farkındalık yaratmak çok önemli bir beceri gerektirmektedir. Mentor, mentörlük alan kişiye farklı açılardan düşünmesini sağlayacak kısırtıcı ve zorlayıcı sorular sorarak, kişiye bir ayna tutar ve çözümler üretmesine katkıda bulunur. Mentörlük sürecinde soru sorma, deneyimsiz meslektaşların kişisel ve mesleki potansiyellerini en üst düzeye çıkarmak için onlara ilham veren, düşündürücü ve yaratıcı bir ortamın oluşmasına katkıda bulunur.

5.7. Geribildirim Becerisi: Geribildirim bir kişi ya da bir grup tarafından, içinde bulunulan durum, yapılan eylem ya da bir işin sonucu olarak verilen tepki ya da iletilen bilgidir. Bu anlamda geribildirim "verilen tepkiler veya bir kişinin performansı hakkında iyileştirme amacıyla kullanılan bilgi" olarak da tanımlanabilir. Mentörlük sürecinde gelişmenin en önemli anahtarlarından biri de etkili geribildirim verme becerisidir.

6. MENTÖRLÜK SÜRECİNİN AŞAMALARI

Mentörlük süreci kendi felsefesi içinde bazı uygulama aşamalarını barındırır. Aşağıda bu aşamalara yer verilmiştir.

6.1. Hazırlık Aşaması

- * Mentörlük yapacak kişi/kişilerin seçilmesi.
- * Mentor ile mentörlük alacak kişinin eşleştirilmesi.
- * Mentörlük yapılabilmesi için gereken ortamın hazırlanması.

- * Mentörlük yapacak bireyle toplantı yapılması ve amacın açıklanması.
- * Mentörün eğitilmesi:
  - * Mentörün rolünün açıklanması
  - * Kullanılacak eğitim materyalinin açıklanması
  - * Mentörlük sürecinin ve uygulamanın açıklanması

6.2. Başlangıç Aşaması

- * Mentor ile mentörlük alacak kişinin ilk görüşmeyi planlaması ve gerçekleştirilmesi,
- * Mentor ile mentörlük alan kişinin birbirlerini kişisel özellikler, kariyer geçmişleri, deneyimleri ve beklentileri bakımından tanımaya çalışması: Mentor ve mentörlük alan kişinin aşağıdaki gibi çeşitli soruları sorarak birbirlerini tanımaya çalışırlar.
- * Mentor ve Mentörlük alan yönetici için belirlenmiş roller, sorumluluklar, sınırlar ve kuralların paylaşılması, konuşulması
- * Mentörlük alan kişi ile birlikte aylık çalışma planının oluşturulması
- * Mentörlük alan kişi ile birlikte mentörlük konuları ve ihtiyaçların belirlenmesi ve her ay için taslak çalışma planlarının oluşturulması
- * Mentörlük için gerekli ortam (Yüzyüze ya da online) belirlenmesi ve sağlanması
- * Mentor ve mentörlük alan yöneticinin ilk mentörlük toplantısını planlaması ve amacın açıklanması (Planlama ve değerlendirme amaçlı Mentörlük toplantılarının en az 1 saat süresince yapılması)
- * Mentörlük programının oluşturulması, sürecin amaç ve yararlarının paylaşılması
- * Mentörün ve mentörlük alan kişinin rol ve sorumlulukları konusunda uzlaşılması
- * Mentörlük süreç ve uygulamasının açıklanması ve planlanması

6.3. Mentörlüğün Uygulanması

- * Mentörlük yapılacak bireyin eğitim ihtiyaçlarının saptanması.
- * İşbaşı eğitim: Mentor belirli bir konunun öğretiminde, açıklama ve gösteri yaparak belli bir işin nasıl yapılacağını gösterilmesi.
- * Çalıştırma: Mentor tarafından açıklanan ve gösterilen konuda mentörlük alanın yaptığı uygulamaların gözlenmesi ve iyileştirme önerilerinde bulunulması, gerekirse tekrar gösterilmesi ve böylece çalışanın işi daha iyi yapar duruma gelmesinin sağlanması.
- * Monitörlük: Eğer mentörlük alan kişi öğretimi yapılan konuda daha fazla uygulama ihtiyacı duyuyorsa, mentorün ek uygulamalar yaptırması, bireye yaptığı iş konusunda geribildirim ve bilgi sunulması.

* Diğer eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi: Gözlem ve tartışmalar yolu ile mentörlük alan ve mentör elde edilen sonuçlar hakkında karar vererek ileri eğitim ihtiyaçlarının neler olduğunu saptarlar. Süreci sağlıklı biçimde işletmek için aşağıdaki çalışmaları yaparlar:

- * Belirlenen eğitim konularının tanımlanması her ay ayrıntılı mentörlük planlamasının yapılması
- * Mentör ve Mentörlük alan kişinin her ay başında, aylık hedef belirleme ve planlama toplantıları yapması
- * Hedef belirlemede smart yaklaşımının kullanılması

- * Gelişim hedeflerinin belirlenerek aylık "Bireysel gelişim Planı" formunun birlikte oluşturulması
- * Mentörlük alan kişi tarafından yapılmak üzere bazı çalışmaların mentör tarafından görev olarak verilmesi ve uygulama sonrası izlenmesi
- * Mentörlük alan yönetici daha fazla uygulama ihtiyacı duyuyorsa mentör tarafından ek çalışmalar yaptırılması
- * Mentörlük alan yöneticiye çalışması ile ilgili acil ve özel konularda durumsal tavsiyeler verilmesi

6.4. İzleme ve Değerlendirme

Mentörlük sürecinin izlenmesi ve değerlendirilmesi çok önemlidir. Bu süreçte hem bireysel gelişimin izlenmesi hem de mentörlük programının değerlendirilmesi gereklidir.

a. Bireysel gelişimin izlenmesi: İzleme toplantısı, Mentörlük sağlanan bireyin nasıl bir gelişme gösterdiği ve bu gelişimin ne kadar zaman aldığı belirlenmesi amacını taşır.

b. Mentörlük programının değerlendirilmesi: hafta sonra mentör ve mentörlük yardımı alan kişi bir soru listesini cevaplandırır.

- * Mentörlük programına niçin başladık ?
- * Neyi başarmak için yola çıktık ?
- * Mentörlük programımız ne kadar başarılı oldu ?
- * Mentörlük programının bundan sonraki aşaması ne olacak?

SONUÇ

Mentörlük programları, yeni işe alınanlara iş beklentileri konusunda yardımcı olmayı; iş tatminini ve üretkenliği artırmayı; öğrencilerin duygusal, sosyal ve akademik gelişimini ve başarısına katkıda bulunan yüksek nitelikli öğretmenlerin gelişimini sağlamayı amaçlar. Mentörlük bu anlamda bir kişiye kişisel ve mesleki gelişiminde yardım etme sürecidir. Okul yöneticileri

gerek kendileri mentörlük rolünü üstlenerek ve gerekse deneyimli öğretmenlerin mentör olarak liderlik rolü üstlenmelerini sağlayarak çalışanların potansiyelinin kilidinin açılmasında çok önemli katkılar sağlama fırsatını değerlendirmelidirler.

KAYNAKLAR

- Aydın, İ. (2021). Kamu ve Özel Sektörde Hizmet İçerik Eğitim El Kitabı. (Üçüncü Baskı) Ankara: PEGEM- A.Yayınılık.
- Aydın, İ. (2019). Öğretimde Denetim. Durum Saptama, Değerlendirme ve Geliştirme. Ankara: PEGEM-A Yayınılık.
- Aydın, İ. (2018). Öğretmenlik kariyer evreleri ve öğretmenlerin mesleki gelişimi. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 2047- 2065.
- Bowman, Miranda. (2014). Teacher Mentoring as a Means to Improve Schools. *BU Journal of Graduate Studies in Education*, Volume 6, Issue 1.
- Costa, A. & Kallick, B. (1993) *Through the lens of a Critical Friend. Educational Leadership*, 51 (2), pp. 49-51.
- Daresh, J. C., & Playko, M. A. (1989). *Administrative Mentoring: A training manual. Project paper of the Ohio LEAD Center, Westerville, OH, and the Center for Educational Leadership at the University of Northern Colorado.* (ERIC Document Reproduction Service No. ED315844
- Krajewski, B. (2004). *Veteran advice for new principals. Principal Leadership (Middle School Ed)*, 4, 19-24.
- Ronfeldt, M., Loeb, S., & Wyckoff, J. (2013). *How teacher turnover harms student achievement. American Educational Research Journal*, 50(1), 4-36
- Sheal, Peter. (1992). *The Staff Development Handbook*. London: Kogan Page Ltd.
- Stanulis, R., & Floden, R. (2009). *Intensive Mentoring as a way to help beginning teachers develop balanced instruction. Journal of Teacher Education*, 60(2), 112-122.
- Stoner, James A.F. (1982). *Management*. New Jersey: Englewood Cliff/ Prentice Hall Inc.
- Sullivan, C.H. (1992). *How to Mentor in the Midst of Change*. www.ascd.org/readingroom/books/sullivan92book.html adresinden 18.5.2004 tarihinde alındı.
- Sullivan, S. (2000). "Alternative Approaches to Supervision: Cases from Field". *The Journal of Curriculum and Supervision*. 15(3), 212-235.
- Taymaz, Haydar. (1992). *Hizmet İçerik Eğitim*. Ankara: PEGEM: Personel Eğitim ve Geliştirme Merkezi, Yayın No: 3.
- <https://www.indeed.com/career-advice/career-development/Mentorship-skills> 10 Ekim 2022 tarihinde erişildi.
- [mentpsbm_programme_guide.pdf](https://www.indeed.com/career-advice/career-development/Mentorship-skills) 10 Ekim 2022 tarihinde erişildi.

EBEVEYNLER VE MATEMATİK

Doç. Dr. R. Didem TAYLAN

MEF Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dekan Yardımcısı
Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölüm Başkanı

Öğrencilerin matematiği sevmeleri, anlamaları ve başarılı olmaları için gerekli öğrenme ortamları yalnızca öğretmenler ve okul tarafından değil, ebeveynler tarafından da yapılandırılmalıdır. Ebeveynler genel olarak matematikte başarılı olmanın çocuklarının geleceği için önemli olduğunun farkındadır. Buna rağmen çocuklarını matematik öğrenimi konusunda nasıl destekleyeceklerini çoğunlukla bilemeyebilirler. Hatta ebeveynlerin eğitimle ilgilenmesi ya da eğitim camiasında olmaları da bu durumu bazen değiştirebilir.

Matematik dersinin pek çok ebeveynde olumsuz duygular uyandırması, ebeveynlerin kendi matematik öğrenme deneyimlerinin olumsuz olması, kendi çocuklarının da benzer deneyimler yaşamasına dair endişelerinin olması zorlayıcı olabilir. Ayrıca matematik öğretim programlarının seneler içinde değişmesi, geçmişte sadece işlemlerin öğretildiği ve soru çözülen bir alan olarak görülen matematiğin günümüzde daha ziyade anlama, yorumlama, çıkarımda bulunma gibi farklı beceriler gerektirmesi gibi faktörler ebeveynlerin çocuklarına matematik öğrenimi konusunda rehberlik etmelerini zorlaştırabilir.

Biz eğitimciler ebeveynlerin matematiğe karşı olan tutumları ve çocuklarıyla matematik ile ilgili kuracakları iletişimlerinin yapıcı olması için ipuçları verebilir ve ev ödevlerinde çocuklarını nasıl destekleyebileceklerine dair stratejileri paylaşarak evde olumlu bir öğrenme ortamı yaratmalarına yardımcı olabiliriz.

Matematiğe Karşı Tutumlar

Ebeveynler matematik bilgilerini yeterli bulmayarak çocuklarına matematik öğrenmeleri ile ilgili gereken desteği veremeyeceklerini düşünebilirler. Yapılan

araştırmalar bize ebeveynlerin matematik bilgisinden ziyade matematiğe karşı tutumlarının ve matematik ile ilgili söylemlerinin çocuklarının matematik ile ilgili tutum ve başarılarında rol oynadığını gösteriyor. Örneğin, annelerin kız çocuklarına kendileri öğrenirken matematikte iyi olmadıklarını söylemeleri kız çocuklarının başarısını olumsuz yönde etkilemiştir (Eccles ve Jacobs, 1986). Başka bir çalışmada, yüksek matematik kaygısına sahip ebeveynlerin çocuklarının 1. Sınıfta okuyan diğer öğrencilere kıyasla matematik başarılarının daha düşük olduğu ortaya konulmuştur (Berkowitz vd., 2015). Buna paralel bir çalışmada ise matematik kaygısı olan ebeveynler ev ödevi için 1. ve 2. sınıfta okuyan çocuklarına yardım ettiklerinde çocuklarının matematik başarısının azaldığı saptanmıştır (Maloney vd., 2015). Matematik kaygısı yüksek olan ebeveynler ev ödevine yardımcı olmadıklarında çocuklarının başarıları etkilenmemiştir. Özetle ebeveynlerin matematiğe karşı olumsuz tutumları ve matematik ile ilgili olumsuz söylemleri ("matematik zordur", "matematik kafası yoksa başaramazsın" vb. gibi) ya da kendi kötü deneyimlerini sık sık aktarmaları çocukların matematiğe karşı tutumlarını ve matematikteki başarılarını etkileyebilir.

Gelişim Odaklı Zihniyet ve Sabit Zihniyet

Sadece matematikte değil herhangi bir alanda öğrenmenin yetenek ve zeka gibi sabit olduğu sanılan faktörlerle şekillendiğini düşünmek öğrenenler için başarıyı engelleyen bir yaklaşımdır. Ebeveynlerin kendi deneyimlerinden bağımsız olarak matematik ile ilgili çocuklarına verecekleri yapıcı mesajlardan biri matematiğin çalışarak, sabır göstererek, üzerinde düşünerek başarılı olunabilecek bir alan olduğunu vurgulamak olacaktır. Matematik bazen zorlayıcı olabilir ama zorlanmak ve hata yapmak, sabır göstererek problemler üzerinde çalışmak öğrenmek için gereklidir ve hayattaki zorluklar karşısında da öğrenciler için faydalı bir bakış açısı olacaktır.

Son yıllarda Dweck (2016) tarafından ortaya atılan "gelişim odaklı zihniyet" ve "sabit zihniyet" kavramları da bu konu ile yakından ilgilidir. Dweck gelişim odaklı zihniyete sahip bireylerin hata yapmaktan ve denemekten çekinmeyip doğru çabayla başarıya ulaşacağına inandıklarını belirtmiştir. Sabit zihniyete sahip bireylere göre ise başarıda yetenek, zeka veya kapasite gibi değiştirilemez olduğu düşünülen özellikler önemli rol oynar. Bu nedenle sabit zihniyet yapısına sahip bireyler matematik gibi bir alanda zorlandıklarında vazgeçmeye ve başarısız olacaklarını düşünmeye daha fazla eğilim gösterebilirler. Yapılan araştırmalarda bireyler arasında görülen bu farkın onların okul ve iş hayatlarındaki başarılarını önemli ölçüde etkilediği gözlenmiştir.

Yukarıda bahsedilen araştırmaların sonuçlarına göre ebeveynlerin çocuklarıyla matematik ile ilgili iletişim kurduklarında söylemlerinin olumlu yönde olması önemlidir. Örneğin matematikte çabanın ve çalışmanın önemli olduğu, matematikte başarılı olmanın zeki olmak demek olmadığı, matematiğin hem kariyer hem de günlük hayat için önemini vurgulanması, matematik ile ilgili başarı hikayelerinin ve ünlü matematikçilerin hayatlarından kesitler aktarılması çocukların matematiği sevmeleri ve öğrenmeleri için daha yararlı olabilir. Bununla beraber ebeveynlerin çocukları ile konuşurken "sende matematik kafası yok", "ben de matematikte hiç iyi değilim", "sayılarla aram yok" gibi olumsuz söylemlerden kaçınmaları önemlidir.

Ev Ödevlerinde Ebeveynlerin Rolü

Ebeveynlerin çocukların matematik öğrenimini destekleyebilecekleri en önemli noktalardan bir diğeri ise ev ödevleridir. Ebeveynlerin görevlerinin ev ödevlerini yapmak değil çocuklarına bu konuda rehberlik etmeleri gerektiği unutulmamalıdır.

Çocukların yerine ödev yapmak veya nasıl yapılacağını söylemek çocukların öğrenmesini olumsuz yönde etkiler ve cevaplar konusunda ebeveyne bağımlılık yaratabilir. Bu durumda çocuklar zorlandığı sorularda sabretmek yerine vazgeçebilirler veya zor soruları atlayabilirler. Çocukların azimle zorlandıkları sorular üzerinde çalışmaları, farklı yollar denemeleri, çözüm yolları üzerine kafa yormaları ve çaba harcayarak ödevlerini tamamlamaları onların gelişim odaklı zihniyete sahip olmaları ve hem okul hem iş hayatında daha başarılı olmaları için önemli bir adımdır.

Ebeveynler çocuklarının matematik ödevlerinde zorlandığını gördüklerinde ve kendileri de matematiği anlamadıklarında (ortaokul ve sonrasında daha da sık gözlenen bir durum) endişeye kapılabilirler. Yardımcı olmak ve soruların cevaplarını bilmek isteyebilirler. Bazen ebeveynler çocuğun elinden kalemi almayı veya soruyu başka kaynaklardan hızlıca çözme isteyebilirler. Amaç çocuğun matematiği anlayarak öğrenmesini desteklemek ve gelişim odaklı zihniyete sahip olmasına yardımcı olmak ise bu durumda çocuğa sorular sormak, ondan problemi açıklamasını istemek, bazen şekiller veya manipülatifler kullanarak problemi kendi cümleleriyle anlatmasını istemek çok daha verimli olabilir. Bazen ebeveynler problemi küçük parçalara ayırıp çocukların önüne sunmak ve kolaylaştırmak isterler, problemi basitleştirecek ipuçları verebilirler. Aslında bu yaklaşımlar da problemin zorluk seviyesini düşürüp çocuğun öğrenme potansiyelini etkileyebilir, çocuğun öğrenme ve anlamlandırma fırsatlarını elinden alabilir. Bütün bireyler için hata yapmanın ve zihnimizi zorlayan problemler çözmenin beynimizde nöronlardaki sinapslar üzerindeki aktiviteyi artırdığı ve beynimizin gelişimine sebep olduğu nörobilim tarafından kanıtlanmıştır (Boaler, 2015). Bu yüzden çocuklarımızı hata yapma ve zorluklar karşısında sabırla mücadele etme fırsatı vermek onların matematiği öğrenmeleri ve zihinsel gelişimlerinde önemli rol oynar.

Ödevlerin yanı sıra evde ailecek oynanan oyunlar, ders dışı matematiksel bulmaca/problem çözümü, gündelik aktivitelerdeki matematiği çocukların fark etmesini sağlamak ebeveynlerin matematik için verimli öğrenme ortamı oluşturmalarına örnek olarak verilebilir. Örneğin çocukların matematik seviyelerine göre bir yemek tarifinin farklı kişi sayıları için değiştirilmesi, alışverişte ürünlerin indirimli fiyatlarının hesaplanması, harita okurken mesafelerin hesaplanması, bütçe planlanması, en avantajlı tatil planının oluşturulması gibi farklı alanlarda çocukların gündelik hayattaki matematiği fark etmeleri ve matematiği anlamlı bir biçimde kullanmaları desteklenebilir.

Genel olarak çocukların sadece matematik başarısını değil okuldaki durumunu takip eden ve ilgilenen, çocuğu ile sağlıklı iletişim kuran ebeveynlerin çocukları akranlarına göre hem matematikte hem de diğer alanlarda daha başarılıdır. Ailelerin de çocuğun matematik öğreniminde önemli bir paydaş oluğu unutulmamalı ve okul ve öğretmenler tarafından ailelerle iletişime önem verilmelidir. Öğrencilerin hangi konuları neden okuduğu, değişen dünyada günümüzün gerektirdiği düşünme becerilerine yönelik matematik öğretiminin de güncellenmesi gerektiği ailelerin bilgisi dahilinde olmalıdır. Ailelerin ilkökul matematiği ve amaçları ile ilgili eğitimler almaları, günümüz matematiğinde çocuklardan beklenen akıl yürütme becerileri ile ilgili konularda okul yönetimi ve sınıf öğretmenleriyle iletişimde olmaları da yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

Berkowitz T., Schaeffer, M.W., Maloney, E.A., Peterson, L., Gregor, C., Levine, S.C., ve Beilock, S.L. (2015). Math at home adds up to achievement in school. *Science*, 350(6257), 196–198.

Boaler, J. (2015). *Mathematical mindsets: unleashing students' potential through creative math, inspiring messages and innovative teaching*. San Francisco, CA, Jossey-Bass; a Wiley Brand.

Dweck, C. S. (2016). *Mindset: the new psychology of success*. Ballantine Books.

Eccles, J. S., ve Jacobs, J. E. (1986). Social forces shape math attitudes and performance. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 11(2), 367– 380.

Maloney, E.A., Ramirez, G., Gunderson, E.A., Levine, S.C., ve Beilock, S.L. (2015). Intergenerational effects of parents' math anxiety on children's math achievement and anxiety. *Psychological Science*, 26(9), 1480–1488.

ÖZEL GEREKSİNİMİ OLAN ÇOCUKLARIN OKULA UYUM SÜRECİ

Psk. Rahime GÖKBOĞA
Müdür - TSCV Aile Danışma Merkezi

Özel gereksinimi olan çocuklar okula başlayacağında ailelerin ve öğretmenlerin zihinlerinde şöyle sorular oluşabilmektedir:

Çocuğum okula hazır mı? Uyum sağlayabilir mi?

Okula yeni kayıt olan öğrencim uyum sağlayabilecek mi?

Nedir uyum?

Uyum, çeşitli değişiklikler sonucu oluşan yeni koşullara alışma, baş etme ve gündelik hayatta karşılaşılan zorlayıcı durumları yönetme süreci olarak betimlenmektedir (Köknel, 1993). Okula başlama da her çocuk için yepyeni bir durumdur. Dolayısıyla karşılaşılan yeni bir durum olarak uyum sağlama sürecini de beraberinde getirmektedir.

Uyum sağlama sürecindeki en büyük etken sadece çocuğun mevcut durumu mudur?

Yapılan araştırmalar, tüm çocukların okula uyum sağlama sürecinde çok farklı etkenler olduğunu göstermektedir (Ladd, 1990; McIntyre, vd., 2006; Altun ve Gülben, 2009). Bunlar içerisinde; çocuğun mevcut durumu ve ihtiyaçları, ailenin ve öğretmenin tutumu, akran ilişkileri, akran aileleri ile ilişkiler, çevresel koşullar, ortam vb. okula uyum sağlama sürecinde yer alan önemli faktörlerdendir (Elkins, vd., 2003; Murray ve Greenberg, 2006; Zupancic ve Kavcic, 2011; Bakkaloğlu, 2013). Bir çocuğun gelişimi için bulunduğu ortam içerisinde kendi benliğini yansıtabilmesi ve çevresindekiler ile dengeli bir sosyal iletişim kurabilmesi gerekmektedir. Burada ortam ile vurgulanmak istenen okul ve aile ortamıdır. Çocuklar yer aldıkları ortamlarda gördükleri ve böylece öğrendikleri davranışları yansıtmaktadır (Kulaksızoğlu, 2000). Okul ve aile ortamının çocukların akademik gelişimi üzerindeki etkisini birlikte ele almak önemli genel kabuller arasında yer almaktadır. (Rodriguez, vd., 2014; Bariroh, 2018).

Özellikle özel gereksinimi olan çocuklar okula uyum süreçlerinde, tipik gelişim gösteren akranlarının karşılaştıkları tüm faktörlere ek olarak farklı durumlarla karşılaşmaktadır. Özel gereksinimi olan çocuklarla tipik gelişim gösteren akranları arasında sosyal etkileşim, benlik kavramı ve akademik performans açısından çeşitli farklılıklar yer almaktadır. Özel ihtiyaçlar dolayısıyla çocukların yaşamını sürdürebilmesi ve yeni durumlara uyum sağlayabilmesi için gereksinimlerinin karşılanması ve desteklenmesi gerekmektedir (Palmer, vd., 1998; Kam, vd., 2004). Tüm bu konuları da içeren uyum süreci; aileler, öğretmenler, okul yönetimi ve en önemlisi sistem açısından değerlendirilmelidir. Özel gereksinimi olan çocuklar için durumun tanımlanması, farkındalık ve rehabilitasyon uygulamalarına ilişkin müdahaleler önemli bir yer tutarken çocuğun psikolojik uyumu, gelişimin önemli bir yönü olduğu için dikkat gerektirir. Çocuğun mevcut durumu ve ihtiyaçları için gerekli olan düzenlemelerin yapılması paydaşların tümünü ilgilendiren bir konudur.

Aile üyeleri ve okul ortamındaki paydaşların tümüne okula uyum süreci ile ilgili çeşitli görevler düşmektedir.

Her çocuğun gelişim özelliklerine göre ilgi, ihtiyaç ve hazır bulunuşluk düzeyi farklıdır. Özel gereksinimi olan öğrencinin okula uyum sağlaması konusunda; performansını artırma, sürdürme veya daha iyi hale getirmeye yönelik farklı stratejilerin, yardımcı

teknolojilerin, etkili programların, çevresel düzenlemelerin oluşturulması ve öğrenciye bilginin nasıl sunulacağına planlanması gerekmektedir. Çocuğun okula kolay uyum sağlaması için okul ortamının gelişimsel özelliklerine göre düzenlenmesi son derece önemlidir. Ancak sınıftaki öğrenci sayısının artışı öğretmenlerin bu düzenlemeleri yapmasını ve sınıf yönetimini sağlamasını zorlaştıran etkenler arasındadır.

Uyum sürecine etkisi olan bir diğer konu ise aile tutumlarıdır (Elkins, vd., 2003; Sivrikaya ve Çifci Tekinarslan, 2013). Çocuğun okula başlamadan önce okul ortamı ile ilgili çeşitli korkularının olması ya da okulla ilgili herhangi bir bilgiye sahip olmaması yine uyum sürecini etkileyen faktörler arasındadır. Bahsi geçen bu sebepler nedeniyle uyum sürecinde öğrencilerin çeşitli davranışlar sergiledikleri bilinmektedir. Bunlardan bazıları; bakım verenden ayrılmak istememe, ağlama, yapılan etkinliklere karşı ilgisiz davranma, kurallara uymama vb. olarak karşımıza çıkmaktadır (Grych & Fincham, 1990; Solomonica-Levi, vd., 2001).

Tüm bu konular göz önünde bulundurulduğunda okula uyum sürecini desteklemeye yönelik önleyici bazı uygulamalar yapılması gerektiği görülmektedir. Bu uygulamaların en önemlisi okul ve RAM'lardaki tüm paydaşların birbirleriyle ve aile üyeleri ile işbirliğidir.

Okula başlamadan önce
özel gereksinimi olan çocuk
ve ailesi ile planlanabilecek
oryantasyon uygulamaları,
paydaşlar için kolaylaştırıcı
bir ortam oluşmasına
olanak sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

Altun, T. & Gülben, A. (2009). Okul öncesinde özel gereksinim duyan çocukların eğitimindeki uygulamalar ve karşılaşılan sorunların öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28, 253-272.

Bakkaloğlu, H. (2013). Ebeveynlerin gözüyle özel gereksinimli çocukların erken müdahaleden okul öncesi programlara geçiş süreci. *Eğitim ve Bilim*, 38(169), 311-327.

Bariroh S (2018). The Influence of Parents' Involvement on Children with Special Needs' Motivation and Learning Achievement. *International Education Studies* 11(4).

Elkins, J., van Kraayenoord, C. E., & Jobling, A. (2003). Parents' attitudes to inclusion of their children with special needs. *Journal of Research in Special Educational Needs*, 3(2), 122-129. doi:10.1111/1471-3802.00005

Grych, J. H., & Fincham, F. D. (1990). Marital conflict and children's adjustment: A cognitive-contextual framework. *Psychological Bulletin*, 108, 267-290.

Kam, C.-M., Greenberg, M. T., & Kusche, C. A. (2004). Sustained effects of the PATHS curriculum on the social and psychological adjustment of children in special education. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 12, 66-78

Köknel, Ö., (1993). *İnsanı anlamak*. (4. baskı). İstanbul: Altın Kitaplar.

Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik psikolojisi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Ladd, G. W. (1990). Having friends, keeping friends, making friends and being liked by peers in the classroom: Predictors of children's early school adjustment? *Child Development*, 61, 1081-1100.

McIntyre, L. L., Blacher, J., & Baker, B. L. (2006). The transition to school: adaptation in young children with and without intellectual disability. *Journal of Intellectual Disability Research*, 50(5), 349-361.

Murray, C., & Greenberg, M. T. (2006). Examining the Importance of Social Relationships and Social Contexts in the Lives of Children With High-Incidence Disabilities. *The Journal of Special Education*, 39(4), 220-233.

Palmer, D. S., Borthwick-Duffy, S. A., Widaman, K. & Best, S. J. (1998) 'Influences on parent perceptions of inclusive practices for their children with mental retardation.' *American Journal on Mental Retardation*, 103 (3), pp. 272-287.

Rodriguez, R. J., Blatz, E. T., & Elbaum, B. (2014). Parents' Views of Schools' Involvement Efforts. *Exceptional Children Journal*, 81(1), 79-95.

Solomonica-Levi, D., Yirmiya, N., Erel, O., Samet, I., & Oppenheim, D. (2001). The associations among observed maternal behavior, children's narrative representations of mothers, and children's behavior problems. *Journal of Social and Personal Relationships*, 18, 673- 690.

Sivrikaya, T., Çifci Tekinarslan, İ. (2013). Zihinsel Yetersizliği Olan Çocuğa Sahip Annelerde Stres, Sosyal Destek ve Aile Yüğü. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 14(2), 17- 29.

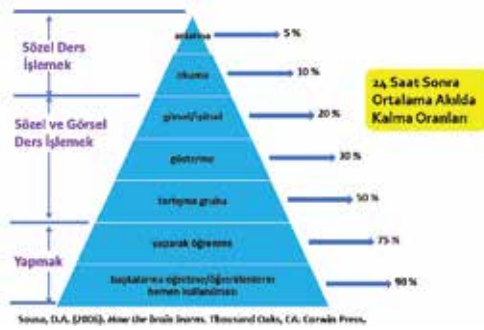
Zupancic, M., Kavcic, T. (2011). Factor of social adjustment to school: child's personality, family and preschool. *Early Child Development and Care*, 181 (4), 493-504.

ANLATIYORUM, ANLATIYORUM ANLAMİYORLAR!

Mustafa BALKAŞ
Akademik Direktör

Sınıflarda gözlemlediğimiz en önemli problem, öğrencilerin derslerde sürekli olarak pasif, dinleyici durumunda olmaları. Uzun süre pasif durumda olan öğrenciler, sunulan materyal miktarının beynin işleyebileceğinden çok daha fazla olması nedeniyle motivasyonlarını kaybediyorlar ve öğrenemiyorlar. Araştırmalar, anlatılanların 24 saat sonra hatırlanma oranının yüzde 5'i geçmediğini gösteriyor.

Sürekli olarak geleneksel anlatım/sunum yöntemi kullanılan derslerin sonunda yapılan ve açık uçlu sorulardan oluşan 4-5 dakikalık çıkış kartı uygulamalarında, öğrencilerin çoğunun konuyu anlayamadıkları için sorulara verilen doğru cevap oranlarının çok düşük olduğunu görüyoruz.

“Duyarım ve Unuturum,
Görürüm ve Hatırlarım, Yaparım ve Anlarım.”
Konfüçyüs

Öğretim sadece bilgi aktarımından ibaret olmamalı, öğrencilere bilgiyi sentezlemeleri için zaman verilmelidir. Derslerde odağı bilgi vermekten, bilgiyi sentezlemeye kaydırmanın, sınıfta gerçekleşen öğrenmeyi geliştirdiğini ve sınav başarısının arttığını görüyoruz.

Derslerde bilgiyi sentezleme ve aktif katılım stratejilerinin nasıl etkili biçimde kullanılabileceği ve motivasyonun artırılabilmesiyle ilgili bazı öneriler:

Ünitenin Önemi Vurgulamak

Ünitenin başında ‘Bunu neden bilmem gerekiyor’ ve ‘Bu bilgiyi hayatta ne zaman kullanacağım’ sorularının cevaplarını özellikle öğrencilerin ön bilgilerini dikkate alarak, değişik görsel materyaller kullanarak verin. Araştırmalar, bu soruların cevaplarını vermeden, öğrenme motivasyonunu artırmanın ve öğrencilerin derse etkin katılımını sağlamanın mümkün olmadığını gösteriyor.

Soru - Cevap Yöntemi ve Bekleme Süresi

Soru - cevap derslerde en sık kullanılan yöntemlerden biri. Yöntem doğru kullanıldığında çok motive edici, bütün öğrencilerin katıldığı bir süreç olabiliyor. Doğru kullanılmadığında ise en etkisiz yöntemlerden biri haline geliyor. Soruyu sorduktan sonra, sorunun zorluk düzeyine göre, öğrencilere verilecek bekleme süresi (en az 8-10 saniye) olduğu takdirde, her öğrenciye bilgiyi işlemleyebilmek, bağlantılar kurabilmek için yeterli zaman verilmiş oluyor. Bekleme süresi yeterli olmadığı takdirde, 1-2 saniye içinde bağlantı kuramayan öğrenciler, öğretmenin vereceği bekleme süresinin kısa olduğunu bildikleri için cevaplamaya çalışmıyor, hatta soruyu dinlemiyor.

Soru-Cevap Yönteminin Etkili Kullanımı

- Sene başında A4 kağıtlarını PWC ile kaplayın ve her öğrenciye bir adet dağıtın.
- Öğrencilerin yanlarında silinebilir kalem bulundurmalarını isteyin.
- Soruları sormadan önce öğrencilere parmak kaldırmamalarını söyleyin.
- Soruyu sorun ve 10-15 saniye bekleme süresi verin.
- Bekleme süresinin sonunda, öğrencilerin PWC kaplı kağıtlarını aynı anda kaldırmalarını isteyin.
- Uygulama bu şekilde yapıldığında, her öğrenci düşünüyor ve cevabı yazabiliyor.
- Öğretmen de sorunun cevabını kimlerin doğru olarak verdiğini çok kısa bir sürede görebiliyor ve aynı zamanda süreç değerlendirmesi yapmış oluyor.
- Aynı etkinlik, öğrencilerin soruları ve cevaplarını defterlerine yazmalarını isteyerek de yaptırılabilir. Özellikle daha sonra hatırlamak için kullanmalarını istediğimiz takdirde, soruları ve cevapları deftere yazdırmak yerinde olabilir.
- Her yöntem gibi bu yöntem de uygulanırken öğrenci motivasyonu dikkatle izlenmeli ve etkinlik süresini çok uzatarak motivasyon düşüklüğüne neden olmamalı.
- Kinestetik bir eylem olan yazı yazmanın, anlamayı olumlu etkilediğini unutmamalıyız. Yazmayan öğrencilere ustalık odaklı geribildirim vererek yazmaya teşvik etmeliyiz.

Öğretmenim çıkabilir miyim? Beynim doldu!

Tekrar Yöntemi

Öğretmenlerin derslerde sıklıkla kullandıkları yöntemlerden biri. Bu yöntem, tekrarı kimin yaptığını bağlı olarak etkili (anlamaya ve beceri gelişimine katkıda bulunan) veya etkisiz olabiliyor. Tekrarı yapan, öğrenir. Ancak, öğretmenler genellikle tekrarı kendileri yapıyor. Bu süreçte öğrencilerde pasif ve dinleme durumunda kalıyor. Dersin sonunda veya başında öğretmen 'Bu derste, bir önceki derste işlediklerimizi tekrar edecek olursak' diyerek anlatmak ve göstermek yerine, öğrencilere örneğin 'Bu derste, geçen derste işlediklerimizden aklınızda kalanları yazarak, çizerek, şiir yazarak, akıl haritası kullanarak ifade edin' diyerek öğrencilerin hepsine kendilerini ifade etme imkânı verebilir. Uygulama bu şekilde yapıldığında, bütün öğrencilerin etkin katılımını sağlar, motivasyon artar ve anlamaya yönelik çalışmayı öğrenciler yapmış olur.

Tekrar yönteminin etkili ve etkisiz kullanımını spordan bir örnekle şöyle açıklayabiliriz: Basketbol antrenmanında 20 sporcu var ve top sürme becerisini geliştirmeyi hedefliyoruz. Kenarda 20 top olmasına rağmen, 20 basketbolcuya iki top verdiğimiz takdirde, verilen sürede (beş dakika) her öğrencinin eline top bir veya iki kez geçecektir. Ancak, her sporcuya birer top verdiğimiz takdirde, bu süre içinde her birinin sürenin tamamında top sürmesini sağlayabiliriz. Tekrarı yapanın öğrendiğini unutmamak gerekiyor.

Belli Öğrencilere Söz Vermek

Her öğrenci yukarıda açıklandığı gibi bireysel ve aktif olarak katılarak tekrar yaptıktan sonra, belli öğrencilere söz vermek de konunun anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek için kullanılacak yöntemlerden biri. Öğrencilere söz verirken alfabetik sıra, oturma düzeni, el kaldırma gibi sıranın kime geleceğinin kestirilebileceği örüntülerden kaçınılır. Bunlar, öğrencilere ne zaman sorumlu olacaklarının sinyalini verir, böylece kendilerine sıra gelmeden önce ve geldikten sonra konuya ilgi göstermezler.

Öğrenciler Motivasyonları Düşük Olduğu İçin Aralarında Konuşurlar

Derste Pratik Yapmak

Pratik, öğrenciler tarafından yapıldığı ve bütün öğrencilerin aktif olarak katılımları sağlandığı takdirde motive edici olur. Pratiği öğrencilere tek tek yaptırmak veya pratiği öğretmenlerin yapması derslerde sıklıkla karşılaştığımız en önemli problemlerden biri ve bir Çin atasözü bu konuyu çok güzel açıklıyor: 'Duyarım ve unuturum, görürüm ve hatırlarım, yaparım ve anlarım'.

Bir öğrenci soruyu cevaplamak için tahtaya geldiği zaman, sınıftaki diğer öğrencileri gözlemleyin. Tahtada problemi çözme durumunda olan bir öğrencinin dışındaki bütün öğrenciler pasif olarak izlerler, motivasyonları düşük olduğu için aralarında konuşurlar ve derse ilgileri kalmaz. Derslerin çoğunda da benzer uygulama sıklıkla yapıldığında, okul öğrenciler için sıkıcı bir yer haline gelir. Aynı durum, öğretmenin sürekli olarak tahtada anlattığı, problem çözdüğü durumlar için de geçerli. Sürekli olarak anlatan, problem çözen, örnekler veren, karşılaştırma yapan kimse o öğrenir. Bu nedenle

derslerde öğrencilerin anlattıkları, örnekler verdikleri, problem çözdükleri, bireysel, eşli ve grup çalışması yapılan süreler arttırılmalı. Öğretmenin (40 dakikalık bir derste değişik zamanlarda, gösterdiği, anlattığı, örnekler verdiği) kullandığı sürenin 10-12 dakikayı geçmediği, geri kalan sürede öğrencilerin aktif katılımının sağlandığı derslerde öğrenci başarısının ve motivasyonunun yüksek olduğunu gözlemliyoruz.

Örneğin; dersin hedeflerine ulaşılmasına yönelik olarak kullanacağımız, 4-5 sayfalık bir materyal var. Bir derste bu materyal farklı şekillerde kullanılarak ders işlenebilir:

Seçenek 1: Materyalde ne varsa öğretmen ders boyunca anlatır ve gösterir ve bazen sorular sorar. Bilginin öğrenciler tarafından işlenmesine fırsat vermeden (bekleme süresi vermeden) parmak kaldıran öğrencilere cevap hakkı verir ve derse devam eder. Bu derste, öğrenme çok sınırlı, motivasyon düşüktür, çünkü öğrenciler dersin yüzde 95'inde pasif durumdadır.

Seçenek 2: Öğretmen materyali kısa süre (4-5 dakika) anlatır ve gösterir. Daha sonra öğrencilerden materyali bireysel olarak okumalarını, önemli olduğunu düşündükleri kısımları yazmalarını ve materyalle ilgili ikişer soru hazırlamalarını (10 dakika) ister. Daha sonra hazırladıkları soruları önce eşleriyle sonra da dört kişilik gruplarıyla (10 dakika) paylaşımlarını ister. Sonra da öğretmen, her gruptan bir öğrenciye rastgele grubun sorularını (5 dakika) sınıfla paylaşmasını ister. Seçenek 2, öğrencileri etkin ve aktif olarak katmaktan ne anladığımızı göstermek için verilen bir örnek. Elbette aktif katılım konusunda kullanılabilecek buna benzer onlarca değişik strateji var.

Derse etkin katılım stratejilerinin sistematik olarak uygulandığı, süreç değerlendirmesinin sürekli olarak yapıldığı ve ezbere değil anlamaya yönelik çalışmalar yapılan okullarda, öğrencilerin sınav kaygılarının azaldığı, LGS ve üniversiteye giriş sınavlarında öğrenci başarısının arttığı görülmektedir.

KAYNAKLAR

Morrison, G. R., Ross, S. J., Morrison, J. R., & Kalman, H. K. (2019). *Designing effective instruction*. John Wiley & Sons.

Rosenshine, B. (1995). *Advances in research on instruction*. The Journal of educational research, 88(5), 262-268.

Sousa, D.A. (2006). *How the brain learns*. Thousand Oaks, CA: Corwin Press.

Wieman, C., & Perkins, K. (2005). *Transforming physics education*. Physics today, 58 (11), 36.

BİR ŞEHİR EFSANESİ: P4C İÇİN UYARAN BULMAK ZORDUR

Tuğçe BÜYÜKUĞURLU

Çocuklarla Felsefe Eğitmeni/Yazar

Çocuklarla Felsefe uygulamalarına başlarken kolaylaştırıcı sınıfa genellikle bir uyarana girer ve tartışmanın başlangıç noktası bu uyarının sunulmasıdır. Uyarının ne olacağı, her hafta nasıl uyarın bulunabileceği ise kolaylaştırıcıların kafasını en çok yoran sorulardan olur.

Eğitimciler, çeşitli eğitimci eğitimlerine katılarak, seminerleri izleyerek, kaynak kitapları karıştırarak P4C alanında gelişmeye çalışıyorlar. Bu yola girdiklerinde, kafalarında önce “Bu işi nasıl yapacağım?” sorusu varsa eğitim sonunda da “Nasıl uyarın bulacağım?” sorusu oluyor. Gördüğüm kadarıyla, eğitimler süresince ve eğitimler biterken kendilerinin henüz uyarın oluşturamayacağı, hazır materyalleri kullanmaları gerektiği yönünde bir kanı yerleşiyor.

Başlangıçta hazır uyarıları kullanmanın elbette pek çok artışı var. İçinden güzel bir tartışma çıkacağı denenip belirlenmiş ve sorulabilecek etkili soruların hazır olduğu planlar, yeni bir P4C uygulayıcısı için bir kolaylık. Ama “Daha siz yapamazsınız” veya “Daha ben yapamam” denmesini gerektirecek bir engel aslında yok. Kolaylık, evet. Uygulamaya ve kolaylaştırıcılık becerilerine odaklanmak istenen bir aşamada önemli bir destek olabilir, evet. Ama kolaylaştırıcılık yapabiliyorsanız, uyarın da bulabi-

lirsiniz. Çocuklarla felsefe yapmanın yöntemlerini biliyorsanız malzemeleri uyarana da dönüştürebilirsiniz. Hatta öyle ki, bir noktada karşınıza çıkan her malzeme uyarana dönüşmeye başlayabilir. Aslında bir süre sonra buna engel olamayabilirsiniz bile.

Peki, uyarın bulmanın veya bir malzemeyi felsefe yapmak üzere uyarın haline dönüştürmenin bu kadar zor olduğu niye düşünülüyor? Belki ilk sebebi, bizim de çocuklarla felsefe yapmamızın ilk sebeplerinden biriyle aynı. Felsefenin, akademi koridorlarına ait, ancak belli eğitimli kişilerin yetkin olabileceği, günlük hayattan uzak ve çok zor bir etkinlik olduğuna inanmamız. Oysa çocuklarla felsefe yapma yoluna çıkan herkes, çocuklarla felsefe yapabileceğine inanmış herkes bu görüşün aksine gidiyor. Peki biz çocuklarla felsefe yapmanın değerine inanıyor ve bu yolda çalışıyorsak, çocuklarla felsefe yapıyor ve her seferinde bu konudaki yeteneklerine şaşıryorsak neden hâlâ kafamızda felsefeyi o yüksek kulelere yerleştiriyoruz? Muhtemelen bunun cevabını aramak bu yazının konusu değil. Ama üstüne düşünmeye değer bir soru. Ve karşımıza çıkan bir materyalde, günlük hayatta karşılaştığımız herhangi şeyde felsefe yapacak alanı görmemize ket vuran, önemli bir engel oluşturan bir kanı.

Ben felsefenin insanın doğal bir etkinliği olduğunu ama çeşitli şekillerde körelebilecek veya pratikle geliştirilebilecek bir etkinliği olduğunu düşünüyorum. “Felsefe sadece üniversitelerin felsefe koridorlarına aittir” diye düşünen birinin zaten çocuklarla felsefe yapmaya girişi pek mümkün olmaz diye tahmin ediyorum. İnsanın kendi zihnini ve içinde yaşadığı dünyayı anlamakta doğal olarak başvurduğu bir araç felsefe yapmak. Çocukların merakını ve ardı arkası gelmez sorularını, bunların örneklerini ve bunların zaman içinde, büyük oranda da yetişkinlerin müdahalesiyle nasıl solduğunu hepimiz biliyoruz.

İşte çocuklarla felsefe yapmak bu etkinlikteki heveslerini ve meraklarını solmadan önce sulamaya başlamak gibi. Olmayan bir şeyi yaratmaktan ziyade olan ve parlatılmayı bekleyen bir şeye ihtiyacı olan alanı sağlamak gibi.

Buraya kadar bahsettiklerimde aslında uyarın bulmakla ilgili çekincelerin veya bunun “Öyle hemencecik”, “E o kadar da kolay” yapılamayacak bir şey olduğu yönündeki hurafelerin sebepleri biraz gözükmeye başladı. Birincisi, felsefenin günlük hayattan uzak ve zor bir etkinlik olduğu inancı ise bir diğeri de hepimizde zaten olan bir beceriyi parlatmak değil de belli bir zümreye ait yüce bir etkinliği yapmaya layık olacak hale gelme konusundaki yanılgımız olabilir.

Bu konuda küçük bir kişisel gözlemimi de paylaşmak isterim. Uluslararası alanda pek çok eğitime, seminere ve topluluğa katılmış biri olarak yurtdışındaki meslektaşlarımızın, en genç ve mesleğe yeni olanların dahi, aldıkları eğitimler sonrasında benzer bir kaygı veya çekince taşıdığını görmedim. Neden böyle bir fark olduğunu düşündüğümde aklıma ilk gelen sebep; ilkokuldan itibaren tüm eğitim hayatımız boyunca aldığımız eğitimin yaratıcı ve eleştirel düşünmeye, kendi sesimizi oluşturmaya veya üretmeye yönelik bir donanımla yetiştirmemiz için yeterli olanak vermediği oldu. Çocuklarla Felsefe,

tam da eksikliğini hissettiğimiz bu alanda fark yaratmak üzere bir alan. Ama eğitimciler olarak, çocuklarda yaratmak istediğimiz değişimi kendimizde de yaratmaya cesaret etmeliyiz. Daha doğrusu, ilk söylediklerimize dönersek, aslında bizim bunda yetkin olduğumuz konusunda kendimize hakkımızı teslim etmemiz ve biraz da cesaretle bu becerimizin üstündeki tozu alıp parlatmamız gerek.

Peki, felsefenin belli insanların tekelinde, belli alanlara özgü ve bize uzak mesafelerde bir disiplin olmadığını kabul etsek, bunun doğal bir etkinliğimiz olduğuna katılsak ve hemen de kendi kendimize yapamayacağımız bir şey olduğu konusunda şehir efsanelerini üstümüzden silkelese bile nereden başlayacağız?

Önce malzemeleri gözden geçirelim. Neler bizim işimize yarar? Neleri uyarın olarak kullanabiliriz? Resimli kitaplar, hikayeler, şiirler, kısa filmler/animasyonlar, reklamlar, resimler, sosyal medya videoları, aktüel haberler... Şahit olduğumuz bazı olay veya durumlar... Pek çok şey sayabiliyoruz. Peki bunların hepsi de bize malzeme vermekte aynı işi görür mü? Yani tüm kitaplar olur mu? Tüm kısa animasyonlar olur mu mesela? Neye göre ayıklayacağız, ayırt edeceğiz? Kendimiz bir hikaye yazacaksak neye

göre yazacağız? Bunlarda ne olmalı ki felsefe yapmaya elverişli olsunlar?

Bir felsefi kavramın peşine düşeceksek ilk olarak içinde felsefi bir kavram olmalı diyebiliriz. Buradaki kavram ne? O meşhur Sokratik soruyu “τί στί (ti esti)” yani “Nedir?” i sorabileceğimiz kavram ne? ‘X nedir’deki X’i bulmak ilk işimiz olabilir. Güzellik nedir, özgürlük nedir, adalet nedir, cesaret nedir? Peki biz bu soruları niye böylece sormuyoruz? Amaç bir kavramın ne olduğunu tartışmaksa Sokratik soruyu soralım bitsin, neden uyarılarla uğraşıyoruz? Çocuklar için daha eğlenceli olsun diye mi? Onlara yakın gelen bir malzeme kullanmak için mi? Renk katmak için mi? Bunların hepsi geçerli nedenler olabilir ama uyarıların hizmet ettiği önemli bir amaç da var. Sadece eğlenceli olsun diye değil tartışmaya zemin hazırlasın diye uyarıları sınıfa sunuyoruz.

Bu durumda ikinci aradığımız şey, tartışma yaratacak unsur olmalı. Herkesin hızlıca fikir birliğine varacağı, tartışmanın tek tarafını öne çıkaran veya önceleyen bir malzemeyle soruşturma yapmak oldukça zor olacaktır. Herkes aynı fikirdeyse ve karşıt fikirlerle kesinlikle alan kalmıyorsa tartışacak bir alan da kalmıyor. Konunun iki veya daha fazla yönünü görmeye elverişli bir materyalimiz olmalı. İlginç kavramlar, çocukların anlayabileceği şekilde ama akılda sorular oluşturan ve kolay cevaplara karşı dayanıklı bir şekilde sunulmalı. Elinizdeki malzemeye verilebilecek çok bariz ve tek bir tepki olması tartışmanın önünü kapayabilecekken, görüş ayrılığı yaratacak olması sorgulamaya elverişli hale getirecektir.

Elbette ilk baktığımız, materyalde, derinliği olan bir tema, bir kavramı saptamak ve ardından ilk anda öne çıkan dışında alternatif tema ve kavramları belirlemek olacaktır. Ama bu kavramı ele alalım da önemli. Eğer biz öğrencilere neyin doğru olduğunu öğretmek üzere değil bir kavram hakkında kendi fikirlerini oluşturmaya alan yaratmak üzere bir iş yapıyorsak, kullandığımız malzeme de neyin doğru olduğunu söyleyen veya bir tarafın terazide ağır bastığı bir şey olmamalı. Materyalde bir **orta çizgi** olmalı ve o orta çizginin iki tarafına da geçebilecek özgürlük bırakmalı. Herkes çizginin aynı tarafına hızla ve kolayca geçiyorsa düşünmeye, tartışmaya ve sorgulamaya yatkın bir ortam olmayacaktır. Yani malzememiz düşünmeye, sorgulamaya gerek kalmadan hemen bir fikre varmasını sağlamamalı. İlk anda bile çizginin iki tarafında da duran gruplar olmalı, bu gruplardaki kişiler de muhtemelen orta çizgiye çeşitli uzaklıklarda duruyor ve dağınık bir

görüntü sergiliyor olacaktır. Hatta soruşturma boyunca yerleri değişmeli, fikri değişip çizginin diğer tarafına geçenler, yaklaşıp uzaklaşanlar olmalı.

Farklı fikirlerde olmak, birbirine katılmamak tartışmaya enerji verecek olan yakıt. Dolayısıyla seçtiğiniz uyarı, soruna iki taraftan da bakmaya olanak vermeli. Bunun için uyarıda bir **çelişki** olmalı. Çoğu hikayede, görselde, filmde kendiliğinden bu çelişik durum bulunur. Kafa karıştıran, düşünmeye sevk eden bu özelliğidir. Eğer bir malzeme belli bir tarafı mağdur durumuna koyuyorsa doğrudan ona sempati hissedip, mağdur edene öfkelenmek çok kolay olacaktır. Eğer malzemenin tek tarafı bir görüşü varsa, belli bir değere dair ikna etmek üzereyse ve karşıt bir görüş, bir çelişki barındırmıyorsa bu durumda olaydan/durumdan yola çıkarak bir sorgulama yapmaktan ziyade karşılıklı olarak değerlerimizi teyit ettiğimiz bir ortam oluşacaktır.

Uyarının kendisi önemli olsa da kolaylaştırıcının soru sorma hamleleri ve kolaylaştırıcılık becerileri de uyarının nasıl ele alınacağını etkileyecektir. Hatta bunun uyarının kendisinden daha etkin olduğunu söyleyebilirim. Tek tarafı görünen bir malzemeyi tartışmaya açabileceği, herkes fikir birliğine vardığında farklı fikirleri davet edebileceği gibi çok elverişli bir malzemeyi kendi değerleri, kendi yargıları yönünde ders vermek için tek tarafı hale getirecek yönlendirici sorular da sorabilir.

Seçtiğiniz uyarı, sorduğunuz sorular, soru oluşturma konusunda rehberliğiniz veya bir kolaylaştırıcı olarak uyguladığınız yöntemlerle onları tartışmaya, aynı fikirde olmamaya ve kolay bir cevaptansa kendi cevabını bulmak için zorlanmaya davet edecek şekilde ortaya çizgi koyan ve iki yanına da görüşler yerleştirebilen bir soruşturma yaratmanız ilgi gösterdikleri kavramları daha derinlikli bir şekilde keşfetmelerine olanak sağlayacaktır.

OKUL VELİ İŞ BİRLİĞİ

Metin YOLERİ
TOZOK Ortaokul Komisyonu Başkanı

Dünyanın neresinde olursa olsun, coğrafyadan, sosyo-ekonomik yapıdan ve kültürden bağımsız olarak, her çocuk eşit şartlarda dünyaya gelir.

Ne enteresandır ki farklı diller olmasına rağmen ilk nefesle beraber, aslında aynı dili kullanırlar. Çevrelerindeki olaylara verdikleri tepkiler ve çıkardıkları sesler, aynı seslerdir. Bununla birlikte “büyüme” diye adlandırdığımız süreç içerisinde, birbirine bu kadar benzeyen bebekler farklılaşmaya başlar. Kendi dillerinde öğrenme sürecine girerler. Tam da bu dönemde ailenin, okulların ve toplumların öğretileri devreye girer. Sürekli öğrenen bu canlı, deneyimlerini öncelikle yakın çevresiyle gerçekleştirir.

Yaşamının ilk yıllarında daha çok ebeveynlerin tutumları ve davranışları bir öğrenme ortamı sunar. Okul çağında arkadaşları ve öğretmenleri bu sürece dâhil olur. Yaşama aynı noktadan başlamalarına rağmen aile, okul ve toplum onun yapısını inşa etmeye başlar. Okul süreçleri ne kadar rafine bir ortam sunsa da evin önemi, çocuk gelişiminde önemli bir bileşendir. Sağlıklı bir gelişim için iş birliği gerekir. Bu iş birliği üç ayaklı bir tabure gibidir. Ayakların birinde öğrencinin kendisi, birinde okul ve

bir diğesinde ise aile vardır. Bir ayağın süreçten çekilmesi, tabureyi düşürür. Bu sebeple okul, aile ve öğrenci arasında çok güçlü bir iş birliği gerekir. Erken çocukluk döneminde ve ilkökul çağında, bu birliktelik daha da önemlidir. Çocuk algı ve dürtüleriyle yaşamı deneyimlemeye çalışır. Bu algılar ve dürtüler bir düzene, sınıra ihtiyaç duyar ancak çocuk, kendisi için o sınırı belirleyemez. Bu noktada ailenin düzeni çok önemlidir. Okul yapılandırılmış bir süreçtir ve öğrencinin gelişimine sağladığı kurgu, evde de aynı tutum birliğiyle desteklenmelidir. Öğrenci için kalıcı bir davranış, ailenin bu süreçteki tutum ve uygulama birliğiyle gerçekleşir. Aslında çocuğun gelişiminde bu süreç, aileye göre daha kolaydır. İstikrarlı bir tutum, var olan isyankâr davranışların yoluna girmesini sağlar. Ancak aile boyutunda işler daha karışık olabilir çünkü anne babalığın yapısında bulunan kutsal duygu “sevgi”, tüm ölçeklerin değerlerini yeniden tanımlayabilir.

Çocuğun gelişimindeki olumlu ya da düzen gerektiren süreçler gerçek değerlerinde bir birim iken ailede, üst değerlerde beş birimde hissedilebilir. Okul; gerçekçi ölçeği yalın, anlamlı ve güven içeren bir dille aileye aktarır, ailelerin tutum ve davranışlarında önemli bir rol oynar, ailelerin duygularını ve davranışlarını yönetememesi durumunda ise çerçeve çizerek sınırları belirler. Elbette çocuklarımızla ilgili düzen gerektiren süreçlerde, ebeveynlik içgüdüğü ile panik olabiliriz. Korku ve endişe, tüm bildiklerimizi unutturabilir. İçimizdeki dev uyanarak tepkilerimizi mantık sürecinden değil, ilkel düşünceler içeren amigdala ile verebiliriz. Ancak bu tepkiler, üç ayaklı taburenin sallanmasından hatta yönetilemezse ayakların kırılmasından öteye gidemez.

Her çocuk kendi özelinde gelişir. Ailelerin birden fazla çocuğu olsa dahi her çocuk ailesini, aynı anne baba olmasına rağmen, farklı tanımlar. Çünkü kardeş olsalar da farklı bireylerdir. Çocuklarımıza yaklaşırken kendi anne babalarımızın davranışlarından ya da diğer çocuklarımızın davranışlarından referans alamayız. Hepimizin yaşamdaki süreçlere yüklediğimiz anlam, birbirinden farklı olabilir. Algılar ve davranışlar, çocuğun özelinde incelenirse daha doğru bir tanı ve etkili bir destek süreci devreye girer. Tüm bu göstergeler hem ailenin doğru bir tutum ve davranış sergilemesi hem de öğrencinin aile ve okul birlikteliğindeki istikrarı algılaması açısından okulun bu süreçteki önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Sonuç olarak bir çocuğun büyüme süreci, okul ve ailenin ortak sorumluluğuyla ilerler. Ailelerin okullara koşulsuz güvenmesi, en verimli sürecin hızlı bir şekilde devreye alınmasına yardımcı olur. Dolayısıyla çocuklarımızın gelişim sürecinde zaman zaman uçağımız türbülansa girse de koltuklarımıza sıkı sıkı tutunarak pilotlarımıza güvenmeliyiz.

Dijital Çağda Eğitim Dönüşüyor **GELECEK KUNDUZ'LA ŞEKİLLENİYOR!**

Inc.
Dünyayı
Değiştirecek
50 Şirket

Forbes
En iyi 50 Girişim
Türkiye

App Store
Günün
Uygulaması

15
DAKİKADA
ÇÖZÜM
CEBİNDE!

OKULUNUZA ÖZEL
DİJİTAL ÇÖZÜMLERİ
TALEP EDİN

KUNDUZ

HEMEN İNDİRİN

 App Store

 Google Play

HIZLI GÜVENİLİR TİTİZ SAMİMİ MODERN ETKİN

Sofra Compass Group Türkiye olarak, yaklaşık 30.000 çalışanımızla, Türkiye'nin her köşesinde yiyecek, içecek ve destek hizmetler sektörüne liderlik ediyoruz. Yüksek standartlarımız, global bilgi birikimimiz ve alanında uzman kadromuz ile hizmet anlayışını yeniden tanımlıyoruz.

www.sofragrup.com

sofracompassgroupturkiye

Sofra_Grup

sofra_grup

sofra-compass-group-turkiye